ŠVIETIMAS

Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas Seinuose ir Berznyke: Marijampolės Vytenio bataliono karių vizitas ir pagarba savanoriams – **„Aušros“ inf.** 3
„Pašešupiai“ – patriotinių dainų konkurso laimėtojai – **Rita Pečiulytė** 5
Viešnagė Prezidentūroje – **Irena Misiukonienė** 6
Lenkijos lietuvių mokyklų mokytojų konferencija Seinuose – **„Aušros“ inf.** 8

KULTŪROS BARUOSE

Mūsų krašto teatrai laureatų gretose – **Rūta Burdinaitė** 10
Punsko LKN šokių grupės „Vyčiai“ 2025 m. pasiekimai! – **Asta Pečiulienė** 12

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

Teta Maralė – **Eugenija Pakutkienė** 14

MŪSŲ INTERVIU

Kampuočių kaimo šeimininkių būrelis – **Rasa Žukauskienė** 19
Visi keliai veda į Santiago de Compostelą – **Božena Bobinienė** 21

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

Lietuvos žiniasklaida 26

Viršeliuose:

Vidugirių mokyklos mokiniai dalyvavo iškilmingoje Kalėdų eglės įžiebimo ceremonijoje Prezidentūroje (Iš www.lrp.lt)

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos pirmokų krikštas (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

Redakcijos adresas
16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

Leidžia
Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Vilimienė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
Korespondentės: Jurgita Stankauskaitė, Rasa Žukauskienė, Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2025-12-12

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Leidinyje reiškiama tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir administracijos ministro pozicija.

Projektą „***Lenkijos lietuvių gyvenimo atspindžiai***“ iš dalies finansuoja Medijų rėmimo fondas (*gauta parama projektui – 10000 eurų*).

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Mieli skaitytojai!

Irena Gasperavičiūtė

Sulaukėme keistų laikų, kai dirbtinis intelektas gali ne tik parengti rašytinę informaciją, bet ir sukurti visą neegzistuojantį pokalbį (filmuotą), pvz., interviu su kokiu nors profesoriumi, kuris net neegzistuoja. Todėl ypač šiais laikais svarbu neprarasti savo nuovokos. Kritinis, analitinis mąstymas pasidaręs neįkainojama vertybė, kad netaptumei dezinformacijos auka. Todėl ir mokykloje vaikams aiškinu, kad tikras mokslas – ne iškalti informaciją atmintinai, o tinkamai suvokti tekstą, nes dažnai jame svarbiausia tai, kas tiesiogiai nepasakyta, o skaitoma tarp eilučių.

Šiandien Punsko parapijoje kilęs nesusikalbėjimas tarp parapijiečių ir kunigo tyčia ar ne, bet įgauna naujų atspalvių. Pasakojimas apverčiamas aukštyn kojomis – tarytum kreivų veidrodžių karalystėje. Mums aiškinama, kad kunigai, sujungę Devintinių procesijas, norėjo suvienyti parapijiečius (negi jie buvo susipykę?), tik kai kurie lietuviai – suprask, nelabai rimti ir siekiantys konfliktų su lenkais, priešinosi ir jie sukėlė konfliktą! Juk buvo visai ne taip. Čia ne vienos Dievo Kūno procesijos problema. Be minėtosios procesijos, dvasininkų buvo išsakyta daug lietuvius žeidžiančių dalykų, kas iš tikrųjų parodė ir pačių procesijų sujungimo tikrąją intenciją. Juk visi pamename, kad atvykęs Smalnykų klebonas išvadino lietuvius tikinčiuosius šėtono vaikais. Manau, kad laikas nustoti gilinti konfliktą, tačiau pagarba privalo būti abipusė ir tiek pasauliečiams, tiek kunigams galioja tos pačios pagarbos kitam žmogui taisyklės. O žmonių klaidinimas – viena iš daugelio nepagarbos apraiškų. Artėjant šv. Kalėdoms, linkėkime vieni kitiems geresnio abipusio supratimo.

Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas Seinuose ir Berznyke: Marijampolės Vytenio bataliono karių vizitas ir pagarba savanoriams

„Aušros“ inf.

Lapkričio 23-iąją Lietuva mini Lietuvos kariuomenės dieną – datą, primenančią modernios kariuomenės atkūrimą 1918 m. ir tūkstančių karių pasiaukojimą ginant tėvynės laisvę. Šia proga lapkričio 27 d. Seinuose svečiavosi Lietuvos kariuomenės Marijampolės Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bataliono kariai bei Lietuvos kariuomenės majoras Donatas Mazurkevičius.

Seinų lietuvių „Žiburio“, Vidugirių ir Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinių mokyklų mokiniai ir mokytojai kartu su svečiais vyko į Berznyką, kur palaidoti Lietuvos savanoriai, ten uždegė atminimo žvakeles, vėliau lankėsi Seinų kapinėse, kur uždegė žvakeles ant čia palaidotų karių kapų, pagerbė žuvusiuosius malda ir minute tylos. Ši ceremonija tapo svarbia vizito dalimi, primindama apie istorinius įvykius – nepriklausomybės kovų mastą šiame regione.

Grįžus į „Žiburio“ mokyklą mokiniai svečiams įteikė gėlių ir dovanojo meno programėlę. Svečius pasveikino mokyklos direktorius Algirdas Vaicekauskas ir LR konsulato Seinuose vadovas ambasadorius Mindaugas Butkus. Majoras Donatas Mazurkevičius įteikė atminimo ženkliukus vėliavnešiams – Seinų „Žiburio“ mokyklos mokiniui Adrijonui Karaneckui ir Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos mokiniui Dovydui Baguckui, pabrėždamas, kad vėliavnešio vaidmuo ypatingas. Jis turi pasižymėti ir drąsa, bet visų pir-

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Majoras Donatas Mazurkevičius su vėliavnešiais

Berznyke pagerbti Lietuvos savanoriai

ma – gerbti tėvynės simbolius. Vėliau mokiniai turėjo progą apžiūrėti karių ekipuotę, užduoti klausimų ir artimiau susipažinti su karių kasdienybe.

Pasak organizatorių, tokie renginiai yra itin reikšmingi Lietuvos ir Seinų bei Punsko krašto lietuvių mokyklų bendradarbiavimui. Minėjusi savo 20-ąjį jubiliejų Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla jau dvidešimtą kartą švenčia Lietuvos kariuomenės dieną. Taigi nuo įsteigimo mokykla ir prižiūri šiame krašte palaidotų Lietuvos karių kapus bei pagerbia jų atminimą.

Kai jaunoji karta iš arti susitinka su kariuomenės atstovais ir istorijos liudijimais, tai sukuria gilesnį supratimą apie valstybę, pareigą ir pasiaukojimą. Istorinė atmintis nėra tik data kalendoriuje – tai vertybės, kurios perduodamos toliau.

Šis vizitas tapo prasminga Lietuvos kariuomenės dienos minėjimo dalimi ir dar kartą patvirtino stiprų ryšį tarp Marijampolės Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bataliono bei Punsko ir Seinų krašto mokyklų.

Minėjimas „Žiburio“ mokykloje

„Pašešupiai“ – patriotinių dainų konkurso laimėtojai

Rita Pečiulytė

Lietuviška daina – tai širdžių kalba, išsaugota per amžius, jungianti kartas ir primenanti, kur mūsų šaknys. Lietuviškos dainos puoselėtoju galime pavadinti Punsko Kovo 11-osios licėjaus chorą „Pašešupiai“. Šiais metais kolektyvas šventė 25-ąjį jubiliejų. Dvidešimt penkeri metai – tai tūkstančiai valandų repeticijų, šimtai koncertų, šimtai išdainuotų dainų ir nesuskaičiuojama meilė lietuviškai dainai. „Pašešupiai“ aktyviai dalyvauja kultūriniame gyvenime, pasirodo mokyklos rengiamose šventėse, Lenkijos lietuvių įstaigų ir organizacijų renginiuose, koncertuose. Dalyvauja ir įvairiuose konkursuose, juos buvo galima pamatyti televizijos laidoje „Duokim garo!“. Chorui teko didžiulė garbė dalyvauti 100-mečio Dainų šventėje „Kad giria žaliuotų“ ir kartu su beveik 12 tūkstančių choristų dainuoti moksleivių ir jungtinio choro dainas.

Choras – tai skirtingų žmonių balsai, susiliejantys į vieną darnų skambesį. Kolektyvas virsta tarsi vienu organizmu, kuriame sutampa kalba, tradicijos, kultūra bei meilė gimtajam kraštui ir dainai. Punsko licėjaus „Pašešupiai“ – tai jaunų balsų vienybė ir stiprybė, puoselėjanti lietuvišką dainą ir kurianti jaunimo bendrystės kupiną skambesį.

Lapkričio 25 dieną choras „Pašešupiai“ dalyvavo Kauno miesto ir rajono moksleivių XX patriotinių dainų konkurse. Renginys vyko Karininkų ramovėje Kaune ir buvo skirtas Lietuvos kariuomenės dienai paminėti. Šventėje dalyvavo chorai, solistai ir duetai. Konkurso vedėjas – majoras Gediminas Reutas. Dainų tematika patriotinė, todėl išdainuota daug nuostabių žodžių apie tėvynę, meilę gimtajam kraštui, laisvės svarbą. Kiekvienas kolektyvas arba dalyvis turėjo atlikti po du kūrinius. Mes padainavome „Mano Lietuva“ (žodžiai ir muzika Gintarės Jautakaitės) ir „Dievas davė“ (žodžiai Rimvydo Stankevičiaus, muzika Roko Radzevičiaus). Choro solistė – Inesa Nevulytė.

Labai įdomu buvo klausytis kitų atlikėjų dainų ir įsitikinti, kad visus mus jungia viena meilė Lietuvai. Šis renginys suteikė dalyviams daug gerų įspūdžių, visi buvome linksmai nusiteikę. Belaukdami rezultatų dainavome, šokome lietuviškus šokius. Džiaugiamės, kad Punsko licėjaus chorą komisija apdovanojo I laipsnio diplomu.

Būdami Kaune dar aplankėme senamiestį, zoologijos sodą, dalyvavome edukacijose. Vakare linksmi sugrįžome namo.

Nuoširdžiai dėkojame choro vadovui Dainiui Paviloniui, koncertmeisteriui Raimundui Martinkėnui bei kelionės metu mus globojusiems licėjaus direktoriui Alvydui Nevuliui ir mokytojai Irenai Nevulienei.

Taip pat ačiū tariame Punsko savivaldybei už išvykai suteiktą finansinę paramą.

Iš Punsko licėjaus archyvo

„Pašešupių“ pasirodymas Karininkų ramovėje Kaune

Viešnagė Prezidentūroje

IRENA MISIUKONIENĖ

Lapkričio 27-ąją dvidešimt mūsų krašto lietuviškų mokyklų mokinių turėjo galimybę įgyvendinti vieną svajonę – apsilankyti Lietuvos Prezidentūroje. Tą popietę jie galėjo susitikti su Prezidentu Gitanu Nausėda ir pirmąja ponia Diana Nausėdiene, o Prezidentūros Baltojoje salėje – dalyvauti iškilmingoje Kalėdų eglės įžiebimo ceremonijoje.

Ankstų ketvirtadienio rytą šeši Punsko pagrindinės mokyklos penktokai Adrijanas, Ina, Karolina, Kornelijus, Viktorija ir Greta drauge su mokytoja Irena Misiukoniene išvyko į Vilnių. Pakeliui prie komandos prisijungė ir Vidugirių bei Seinų „Žiburio“ mokyklų moksleiviai su savo mokytojais. Kelionė neprailgo – vaikai dalijosi lūkesčiais, džiaugsmo

Iš Irenos Misiukonienės asmeninio albumo

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla

Iš www.lrp.lt

Suvalkų lietuvių mokykla

kupinomis mintimis ir spėlionėmis, kaip atrodys Prezidentūra artėjant šventėms. Vilniuje susitikome su Suvalkų lietuvių mokyklos vaikais.

Vos tik atvykus į sostinę, visų žvilgsniai pakrypo į nuostabiai išpuoštas gatves. Žibančios girliandos, kalėdinių eglių kvapas ir ore tvyranti šventinė nuotaika tarsi pažadino tikrąjį Kalėdų laukimą. Įžengę į Prezidentūros rūmus, buvome šiltai sutikti ir pasveikinti. Iki ceremonijos pradžios mokiniai dar spėjo apsilankyti Valstybės pažinimo centre, kur susipažino su ekspozicijomis ir trumpam pasinėrė į Lietuvos istorijos bei valstybingumo paslaptis.

Tačiau didžiausias įspūdis laukė netrukus. Prezidentūros Baltojoje

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla

salė nuščiuvo, kai vidun įžengė Prezidentas ir pirmoji ponia. Jie nuoširdžiai pasveikino susirinkusiuosius, linkėjo gražaus šventinio laikotarpio, taikos ir vienybės.

Vėliau visi kartu žiūrėjome jaukų Raganiukės teatro spektaklį „Kalėdų Senis ir Besmegenis“. Spektaklis vaikams padovanojo daug juoko ir gerų emocijų. Jam pasibaigus kiekvienam moksleiviui buvo įteikta kalėdinė dovana – mažas, bet nuoširdus dėmesio ženklas. Po dovanojimo ceremonijos mokiniai turėjo retą galimybę trumpai pabendrauti su Prezidentu ir pirmąja ponia, pasidalyti savo įspūdžiais, užduoti klausimų ir įsiamžinti nuotraukose.

Grįždami namo vaikai dalijosi įspūdžiais, kurie dar ilgai neblės jų atmintyje. Apsilankymas Prezidentūroje jiems – ypatinga patirtis: ne tik šventė akims, bet ir prasminga pamoka apie mūsų valstybės istoriją, tradicijas ir bendruomeniškumą. Tokia galimybė pasitaiko retai, todėl šis įvykis daugeliui buvo didžiulis džiaugsmas, o galbūt – ir pirmasis tokio masto jaudulys.

salėje stovėjo įspūdingo grožio kalėdinė eglė. Kai tik mokiniai ją pamatė, jų veidus nušvietė nuoširdžios šypsenos, o kai kurių akyse suspindėjo džiaugsmo ašaros. Eglutė buvo papuošta keliais šimtais rankų darbo žaisliukų – pelėdomis, knygomis ir apuokais, kurie simbolizuoja žinias, mokslą ir išmintį, tad mokiniams ši simbolika ypač artima ir suprantama.

Prezidentūroje tą dieną netrūko ir kitų svečių – čia susirinko didelis būrys mokinių iš įvairių Lietuvos vietovių bei Latvijos. Visi nekantriai laukė, kol prasivers didžiosios baltos durys. Ir štai atėjo ta akimirka:

Vidugirių, Seinų, Suvalkų ir Punsko mokyklų mokiniai

Lenkijos lietuvių mokyklų mokytojų konferencija Seinuose

„AUŠROS“ INF.

Gruodžio 6 d. Seinų „Lietuvių namuose“ įvyko jau penktoji Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos surengta Lenkijos lietuvių mokyklų mokytojų konferencija. Jos dalyvius pasveikino renginio šeimininkas – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekauskas. Mokyklos vardu muzikinį sveikinimą siuntė mokytojo Arnoldo Beinario mokiniai. Jie grojo liaudies pučiamaisiais instrumentais, padainavo lietuvių liaudies dainų.

Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas ambasadorius Mindaugas Butkus kalbėjo apie gimtosios kalbos svarbą lietuvių tapatybei, priminė XVI a. pabaigos Mikalojaus Daukšos „Postilės“ prakalbą, kuri laikoma himnu gimtajai kalbai. Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė Irena Vilimienė pabrėžė, kad mokytojai yra didžiausia išsilavinusi mūsų krašto visuomenės grupė, kuri iš esmės lemia jo ateitį. Istorija rodo, kad būtent jie kūrė šiame krašte lietuvių draugijas, mokyklas, tai jie daugiausia organizavo visuomeninį gyvenimą.

Renginio metu perskaityti trys pranešimai. Dr. Norbertas Černiauskas iš Vilniaus universiteto pasidalijo mintimis apie Vasario 16-ąją ir jos laikmetį. Netradiciškai pateiktame pranešime daug dėmesio skirta Pirmojo pasaulinio karo ir pokario istorinių įvykių detalėms, dažnai papildant įvairių kasdienybės įvykių iliustracijomis (vilkų siautėjimas, ispaniškasis gripas, revoliucinių įvykių žiaurumai ir kt.). Kartu pažymėta, kad nepaisant visų nepalankių Lietuvai aplinkybių, Vasario 16-osios deklaracijos atsiradimą nulėmė ne koks nors istorinis atsitiktinumas, bet Lietuvos Tarybos narių valia ir drąsa.

Kilęs iš Punsko krašto lituanistas, vertėjas Kazys Linka savo pranešime „Kalbos kultūra ir tarmė“ dėmesį sutelkė į bendrinės kalbos ir tarmės skirtumus bei kalbos kultūros dalykus. Pranešimą papildė gausiais kalbos klaidų pavyzdžiais, pagrindė būtinybę laikytis lietuvių kalbos taisyklingumo ir grynumo. Pagrindinė

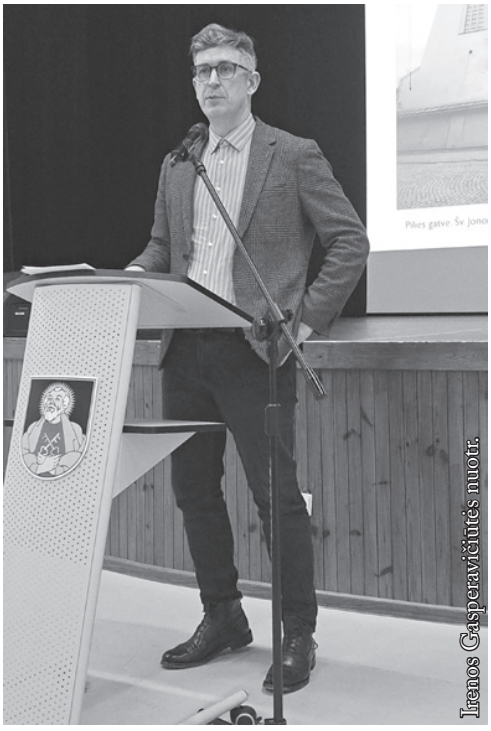

Dr. Norbertas Černiauskas

Kazys Linka

Šarūnas Dignaitis-Kerpė

išvada – svarbu būti sąmoningu kalbos vartotoju. Ir kalbant gimtąja tarme, kurioje yra slavizmų, nekišti jų į savo kalbą be saiko. Juk tikrai galima vartoti dzūkišką žodį „kukuliai“ arba bendrinės kalbos „cepelinai“ vietoj jau beįsigalinčio „kartačai“. (Kazio Linkos pranešimą spausdinsime „Aušroje“.)

Technologinių startuolių kūrėjas Šarūnas Dignaitis-Kerpė nagrinėjo ypač aktualią mokytojams ir mokiniams temą. Pranešime „Kaip turime keisti mokymą dirbtinio intelekto amžiuje?“ aptarė stulbinamą technologijų proveržį interneto amžiuje, vienu metu atnešantį ir unikalią galimybę žaibiškai susirasti informaciją bei naudotis dirbtinio intelekto teikiamomis paslaugomis, ir kvailėjimo (viskas juk surandama internete, tad kam stengtis?) grėsmę. Kyla grėsmė mokymosi motyvacijai. Tad technologinės naujovės gali ne tik palengvinti progresą, bet kartu ir padidinti tinginystę... Naudojantis dirbtiniu intelektu svarbu neprarasti budrumo, savikontrolės, o mokinių atžvilgiu – mokytojo kontrolės. Tačiau verta dirbant su vaikais naudotis DI teikiamomis galimybėmis. Beje, anot pranešėjo, didesnė dalis dabartinių vaikų ateity dirbs darbus, kurių šiuo metu dar nėra.

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Mokytojas Arnoldas Beinaris su mokiniais

Konferenciją rėmė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija pagal projektą „Tradicinė Lenkijos lietuvių mokytojų konferencija 2025“, kurio tikslai: kelti Lenkijos lietuviškose mokyklose dirbančių mokytojų profesinę ir kalbinę kompetencijas, skatinti bendradarbiavimą tarp Lenkijos lietuviškų mokyklų ir mokytojų, palaikyti ryšius su Lietuva, plėsti kultūrinį ir istorinį mokytojų akiratį, susipažinti su metodinėmis naujovėmis, pažinti vaikų ir jaunimo psichologinę raidą, ugdyti kalbos kultūrą.

Konferencijoje dalyvavę mokytojai pasisako už mokytojų konferencijų rengimo tęstinumą.

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Konferencijos dalyviai

Mūsų krašto teatrai laureatų gretose

Rūta Burdinaitė

Du mūsų krašto teatrai pastaruoju metu džiaugiasi gražiais laimėjimais. Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės vadovaujami Punsko lietuvių kultūros namų klojimo teatras bei Suvalkų teatras „Sūduva“ tapo šių metų „Atspindžių“ laureatais.

Šiemet jau 27 kartą Lietuvoje buvo rengiama Lietuvos suaugusiųjų mėgėjų teatrų šventė-apžiūra „Atspindžiai“. Ją organizuoja Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Tai respublikinis konkursinio pobūdžio renginys. Jis vyksta kas dveji metai, dviem etapais. Pirmas etapas rajoninis. Vietos komisijos atrenka teatrus į regioninį turą. Tokių regioninių apžiūrų buvo penkios. Vienoje iš jų, kuri spalio 26 d. vyko Kaišiadoryse, dalyvavome ir mes, Punsko LKN klojimo teatras bei Suvalkų lietuvių teatras „Sūduva“. „Atspindžių“ šventė – tai, galima sakyti, pats svarbiausias Lietuvos mėgėjų teatrų renginys. Dažnai jo pagrindu po to vyksta nominacijų, diplomų ar statulėlių įteikimas „Tegyvuoja teatras“ apdovanojimų šventėje. „Atspindžių“ laureatai, tie geriausiai įvertinti spektakliai, neretai gauna rekomendacijas atstovauti Lietuvai tarptautiniuose festivaliuose ir pan.

„Tiek su Punsko klojimo teatru, tiek su Suvalkų „Sūduva“ „Atspindžiuose“ dalyvavome ne pirmą kartą, – sako abiejų teatrų režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. – Praeity esame buvę „Atspindžių“ diplomantais, tiek su klojimiečiais, tiek su sūduviečiais, kuo labai džiaugiuosi. Taigi šventės diplomantai buvo Punsko „Plutelė ir pelės“ bei Suvalkų spektaklis „Via Dolorosa, Lietuva“. Na, o šiemet mes į Kaišiadoryse vykusią regioninę apžiūrą nuvažiavome su dviem teatrais ir dviem spektakliais. Punsko klojimo teatras vaidino Vidos Bladykaitės komediją „Žantukai“. Mes ją pastatėme dzūkiškai, mūsų vietine tarme, o kadangi 2025-ieji Lietuvoje yra Liaudies dainų metai, spektaklį perpynėm liaudies dainomis. Tai tokia nuotaikinga situacinė komedija. Jos premjera vyko mūsų krašte. Ir festivalyje Punske vaidinome, ir Lietuvoje kelis kartus pasirodėme. Taigi spektaklis buvo pristatytas komisijai.“

Svarbu paminėti, kad visus spektaklius stebi komisija. Ji analizuoja ir kaip konkurse skiria savo balus. Po spektaklio režisierius kviečiamas aptarimui. Tada išgirsta ir pastabų, ir pagyrimų, ir kritikos žodžių. Komisiją šiemet sudarė buvusi Klaipėdos universiteto Teatro katedros vedėja docentė Danutė Vaigauskaitė, ilgametė Nacionalinio kultūros centro teatro specialistė Irena Maciulevičienė, aktorius ir Telšių Žemaitės dramos teatro direktorius Deividas Rajunčius, režisierius Gytis Padegimas. Visą renginį koordinavo Nacionalinio kultūros centro Teatro skyriaus vadovė Vita Vadoklytė. Regioniniame ture mes buvome vertinami tarp 76 spektaklių, kurie jau buvo atrinkti iš rajonų. Kadangi užsienio teatrų nėra daug, jie priimami į regioninę apžiūrą be rajoninio turo. Tai sudaro mums galimybę ne tik nuvažiuoti parodyti savo darbą, bet ir pamatyti kitus, jau atrinktus, labai gerus spektaklius.

Taigi punskiečiai nuvažiavo su komedija. O Suvalkų „Sūduva“, šiemet minint M. K. Čiurlionio metus, parodė spektaklį, pastatytą pagal jo biografiją, laiškus, prisiminimus. Jis pavadintas „Mano draugas Kastukas“. Spektaklis, beje, dar mūsų krašte nerodytas, o jau suvaidintas tarptautiniame festivalyje Rumunijoje, atidarė Baltijos šalių teatrų festivalį „Baltijos rampa“ Varėnoje, pristatytas Kaišiadoryse ir baigiamojoje šventėje Trakuose. „Šituos metus tikrai užbaigsim pakviesdami visus į šį spektaklį“, – žada režisierė Jolanta.

Po regioninio turo laukėme komisijos sprendimo. Ši apžiūra neskirsto vietų, tačiau patys stipriausi teatrai kviečiami į baigiamąją šventę. Taigi iš tų 76 regioniniam turui atrinktų teatrų buvo renkami laureatai – patys stipriausi, diplomantai, na, ir kiti, įvertinti šiek tiek mažiau balų.

„Esu labai laiminga ir labai dėkinga visiems savo teatralams, kad pirmą kartą istorijoje įvyko toks mažas stebuklas, kad išvis patekom į laureatų gretas ir, maža to, pateko abu spektakliai. Tai tuo tikrai labai, labai džiaugiuosi, – kalbėjo vadovė. – Ir Punsko klojimo teatrui tai yra pirmas toks aukštas apdovanojimas. Buvę ten tų visokių apdovanojimų, bet kalbant apie „Atspindžius“, tai čia pirmas kartas per visą ilgą teatro istoriją. Na, „Sūduva“ taip pat buvo praėjusios šventės diplomantė, bet šį kartą tapo laureate. Labai džiaugiuosi, jog laimėjo abu teatrai – kad nebūtų kažkokių palyginimų, kad čia su vienu geriau, o su kitu prasčiau dirbama, ką kartais tenka išgirsti. Iš tikrųjų tai teatro žmonės bendrauja, jie mėgsta

Iš Punsko klojimo teatro archyvo

ir myli teatrą, jiems gera ir smagu pabūti kartu. Sūduviečiai labai gražiai stebėjo Klojimo teatro spektaklį, plojo, juokėsi ir palaikė. O kai vaidino „Sūduva“, tai klojimiečiai buvę salėje ir buvo jaučiamas jų palaikymas. Na, šiemet „Sūduvą“ papildė studentai, kažkada buvę pas mane Punske „Kregždutės“ ir „Kregždės“ teatruose. Jie labai norėjo dar vaidinti. Tai sakau: ateikit į „Sūduvą“. Jie suvažiuoja iš visur – nuo Klaipėdos, per Vilnių, iki Kauno – ir į repeticijas, ir į spektaklius. Aš labai dėkinga, kad noras būti kartu ir vaidinti yra neišblėsęs, kad pasėtas teatrinis grūdas auga jaunų žmonių širdyse.“

Lapkričio 21–23 dienomis Trakų kultūros centre vyko baigiamoji „Atspindžių“ šventė. Renginys buvo labai gražus, jį lydėjo Gyčio Padegimo knygos pristatymas bei tikrai nuostabūs ir puikūs pastatymai, kokių gali pavydėti ir profesionalūs teatrai. Visi spektakliai apgalvoti. Režisierė Jolanta toliau džiaugėsi ir net didžiavosi, kad tarp tų gerų, gražių darbų nuskambėjo ir mūsų krašto, t. y. Punsko ir Suvalkų, vardai. Maža to, laureatų gretose buvo Kunigo švietėjo Jono Katelės labdaros ir paramos fondo teatras, kuriam vadovauja Jonas Buziliauskas. Jie vaidino V. Mykolaičio-Putino istorinę dramą „Valdovas“, kurios masinėse scenose talkino ir mūsų artistai. Tai čia dar toks trečias mažas akcentėlis.

Trakuose vyko ir rinkimai į Lietuvos mėgėjų teatro sąjungą (LMTS). Tai yra visuomeninė organizacija, kuri kas ketveri metai renka naują valdžią. Paskutines dvi kadencijas sąjungos prezidentė buvo Vita Vadoklytė, bet kadangi dabar ji dirba Nacionaliniame kultūros centre, atsisakė toliau siekti šitos funkcijos. Nauja pirmininke išrinkta Auksė Antulienė iš Kretingos. Jinai yra labiau žinoma kaip vaikų ir jaunimo teatrų režisierė, jau anksčiau dirbusi LMTS taryboje vicepirmininke, atsakinga už vaikus ir jaunimą bei sąjungos atstovavimą tarptautinėse organizacijose, kurių yra tikrai nemažai: ir pasaulinių, ir europinių, ir Šiaurės Europos, ir kt. Paskutines dvi kadencijas LMTS taryboje dirbo ir Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Ji absoliučia balsų dauguma entuziastingai išrinkta ir trečiajai kadencijai. „Stengsiuos atstovauti ne tik mūsų krašto, bet ir kitiems užsienio lietuvių teatrams, nes būtent tokia yra viena iš pagrindinių mano misijų“, – sakė ji po rinkimų.

Štai taip ir prabėgo „Atspindžiai“. Grįžom laimingi su laureatų diplomais, kupini įspūdžių, pamatę puikių spektaklių ir dėkingi, kad galime būti Lietuvos teatrinėje šeimoje. Mes dėkojome režisierei, o jinai mums: „Visų pirma dėkinga esu visiems savo krašto artistams. Yra ir tokių, kurie dirba su manim jau 18 metų ir toliau tuo tiki. Visgi esame ir jaunas teatras, nes jis vis atsinaujina, studentų kokių ateina, ir jaunų žmonių, ir vyresnių yra. Labai džiaugiuosi, kad punskiečių tai yra toks kartų teatras ir kad mes visgi esame tie išskirtiniai. Ačiū visiems, kad dirbam, kad tikim teatru, kad mums gera būti kartu ir daryti gražius dalykus.“

Pabaigoje – dar vienas nuo praėjusios vasaros neišblėsęs teatrinis prisiminimas. Birželio 12–18 dienomis Punsko klojimo teatras dalyvavo Tarptautiniame teatrų festivalyje „Vreme“, kuris vyko vietovėje Vraca Bulgarijoje, beveik Balkanų kalnų papėdėje, labai gražioje vietoje. Punsko klojimiečiai jau seniai buvo dalyvavę kokiame nors toliau vykusiame festivalyje, išskyrus Lietuvą, tai tokia kelionė buvo ir labai laukiama. Jau prieš pusę metų buvo nusiųstas spektaklio įrašas ir mus atrinko dalyvauti festivalyje. Mūsų režisierei Jolantai Malinauskaitei-Vektorienei tai nebuvo pirma išvyka į šią vietą. „Na, aš pati tame festivalyje dalyvavau jau ne kartą. Pirma mano išvyka buvo turbūt 2013 m. su Jono Buziliausko teatru „Rebus“. Ir nuo to laiko kažkaip pavykdavo pereiti atranką ir dalyvauti tiek su „Sūduvos“, tiek su „Auroros“ teatru. Prieš metus buvau pakviesta talkinti teatro ekspertei Jokei Elbers iš Olandijos, būti festivalio stebėtoja ir eksperte. Šiemet to užsienio stebėtojo ir eksperto funkcija buvo patikėta man, tai čia dar buvusi didelė užduotis. Teko žiūrėti visus spektaklius, juos nagrinėti, po to aptarinėti, aišku, viską anglų kalba. Man tai buvo tikrai didžiulis iššūkis, nauja patirtis ir džiaugsmas, bet kartu ir šiokia tokia baimė. Juk į festivalį atvyko teatrai iš Latvijos, Kroatijos, Ukrainos, Gruzijos. Nemažai buvo teatrų iš pačios Bulgarijos, buvęs ir Lietuvos teatras. Per penkias dienas pamatėm 20 spektaklių ir visi

jie atrinkti, ganėtinai aukšto lygio, ypač tie iš užsienio. Tad labai džiaugiuosi, kad tose gretose nuskambėjo ir Punsko klojimo teatro vardas. Beje, esu dėkinga dviem „Sūduvos“ teatro artistams – Daivai ir Dariui, kurie pavadavo negalėjusius išvykti klojimiečius. O Bulgarijos žiūrovai ir tarptautinė publika pamatė vieną mūsų turbūt daugiausiai vaidintų spektaklių – „Kriaučių Motiejų“, satyrą, sukurtą pagal Kazio Binkio poemą. Šis spektaklis tikrai vaidintas ne viename festivalyje ir ne kartą mūsų krašte ir Lietuvoje.“

Pamatėme tikrai daug gerų ir gražių spektaklių, įspūdingų pastatymų ir aktorinių darbų. Stebint juos man kilo įdomių minčių, kurias galėjau panaudoti mūsų „Bobučių“ teatro spektaklyje. Turėjome laiko ir pailsėti, ir šiek tiek aplankyti pačią Bulgarijos sostinę Sofiją bei gėrėtis Vracos vietovės grožiu. Gyvenome šalia kalnų, tai buvo ir tokių drąsuolių, kurie įlipo beveik į jų viršūnes. Mūsų bičiulių iš Lietuvos, ypač gerb. Leonardo Šoblinsko, dėka keliese galėjome aplankyti ir netoliese esantį Ledenikos urvą. Pati grožėjausi nuostabiais stalaktitais ir stalagmitais ir didžiavausi, kad pralindau pro visus, net ir siauriausius, urvo plyšius, nors draugai juokaudami gąsdino mane, kad galiu įstrigti ir negrįžti.

Malonu, kad režisierė Jolanta sudarė mums galimybę tokiame festivalyje dalyvauti. Tai kolektyvui džiaugsmas ir garbė bei tam tikra dovana artistams už jų triūsą repeticijų metu. Aišku, tai ir nemažos išlaidos, nors smulkesniems reikalams vėlgi pagelbėjo Kunigo švietėjo Jono Katelės labdaros ir paramos fondo premija, kuri šiemet buvo skirta Punsko klojimo teatrui per „Tegyvuoja teatras“ apdovanojimų šventę. Tačiau pasiryžę tokioms išvykoms neliekame vaidinti tik Punsko skansene, bet parodome pasauliui savo darbą, pamatome kitų darbus, ir tokiu būdu augame ir auginame.

Punsko LKN šokių grupės „Vyčiai“ 2025 m. pasiekimai

ASTA PEČIULIENĖ

Lapkričio 28 ir 29 dienos „Vyčių“ kalendoriuje įsirašys didelėmis raidėmis. Penktadienio vakarą dalis „Vyčių“ jaunimo su vadove dalyvavo 85 metų jubiliejų švenčiančio Vilniaus universiteto ansamblio koncerte „Vilniaus miesto balti bromai“. Nepaprastą reginį tą vakarą Lietuvos nacionaliniame dramos teatre Vilniuje dovanojo šokanti, dainuojanti ir grojanti VU studentija. Koncerte išryškinti esminiai Vilniaus gyvavimo momentai, ypatingos istorijos akimirkos, pagerbti ansamblio vadovai, pasidžiaugta jo pasiekimais ir akivaizdžiai parodyta, kokią vietą VU ansamblis užima šiuolaikiniame meno pasaulyje. Aikčiojom matydami režisūros sprendimus, kūrinių savitumą, šviesų žaismą, atlikėjų profesionalumą. Mes visi džiaugėmės tuo labiau, kad tarp šokėjų buvo du buvę „Puniukų“, vėliau „Šalčios“, galiausiai „Vyčių“ jaunimo šokėjai – Robertas Makauskas ir Adrijanas Pykys. Ir džiaugsmo ašaros byrėjo, ir nosis kilo į viršų, o sieloj skambėjo – čia juk mūsų vaikai!!! Ačiū, vaikinai, kad Jūs taip toli nuėjote, kad nepavargot bešokdami lietuvių liaudies šokius, kad bestudijuodami atradote laiko ir noro kilti ant šokio deivės Terpsichorės sparnų ir garsinti Punsko vardą Vilniaus universiteto bendruomenėje. Didžiausias

Iš Punsko LKN archyvo

Iš Punsko LKN archyvo

komplimentas, kurį kažkada išgirdau iš VU ansamblio vadovės Indrės Alaburdienės lūpų, buvo toks: „Visiems kartoju, kad auginti ir auklėti vaikus reikia važiuoti į Punską.“ Šis sakinys buvo palydėtas pagyrimo žodžių, skirtų Robertui ir Adrijanui. Labai ačiū Jums, vaikinai, už mums suteiktas džiaugsmo ir pasididžiavimo akimirkas.

Nespėję atslūgti nuo penktadienio vakarą patirtų emocijų, šeštadienio rytą su „Vyčių“ vyresniųjų grupe išskubėjome į Sintautus. Kas keleri metai įvairiuose Lietuvos regionuose vyksta lietuvių liaudies šokių grupių konkursiniai festivaliai, skirti tik vyresniųjų šokių grupėms, kurių pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro registrą šiuo metu Lietuvoje yra daugiausia. Šiais metais konkursas „Iš aplinkui“ vyko spalio mėn. Širvintose, o lapkričio 29 d. Sintautuose – „Sintautų kviestinis“. Šokėjai pasirenka arba labiau tinkančią datą ar vietą, arba palankesnes dalyvavimo sąlygas, bet nieks nedraudžia dalyvauti ir abiejuose konkursuose.

Punsko LKN šokių grupė „Vyčiai“ nusprendė savo jėgas išbandyti Respublikiniame vyresniųjų liaudiškų šokių grupių konkursiniame festivalyje „Sintautų kviestinis 2025“, kuris vyko Sintautų kultūros centre (Šakių raj.). Festivalyje dalyvavo 14 kolektyvų – apie 200 šokėjų. Šokėjai varžėsi dviejose kategorijose: rajonų centrų bei miestelių ir kaimų. Punskas buvo priskirtas prie miestelių ir kaimų grupės. Mūsų grupėje buvo 9 kolektyvai. Kiekvienas jų privalėjo pašokti po du laisvai pasirinktus šokius, kurie visapusiškai atskleistų kolektyvo pajėgumą. Vertinimo komisiją sudarė žymūs Lietuvos choreografai: LNKC Choreografijos skyriaus vyr. specialistė Živilė Adomaitienė, buvusi LNKC darbuotoja, choreografė Gražina Kasparavičiūtė bei jaunas ir perspektyvus choreografas, šokių kūrėjas Matas Stirbys iš Klaipėdos.

Punskiečiai konkurse atliko „Apvalainą“ – choreogr. E. Morkūnienės, muz. L. Povilaičio, bei „Šeštinį“ – choreogr. M. Stirbio, muz. lietuvių liaudies. Pasak komisijos narių, galima pasidžiaugti, kad konkursuose dalyvauja vis daugiau kolektyvų, kad jie scenoje pasirodo itin išpuoselėtais, sutvarkytais tautiniais drabužiais, kad visų nuotaika ir laikysena būna nepriekaištinga, kad kiekvienas stengiasi pademonstruoti savo stilių ir šokio kokybiškumą. Šokėjai varžėsi dėl pačių aukščiausių įvertinimų: Didžiojo ir Mažojo laureato vardų bei piniginių prizų, I, II ir III vietų, išraiškingiausiai ir originaliausiai atlikto J. Lingio šokio bei artistiškiausių ir elegantiškiausių grupės šokėjų. Pastarasis titulas atiteko tik trijų grupių šokėjams, tarp jų ir punskiečiams. Kur bešoktum ir kaip bešoktum – mes turim savo „etatinį“ elegantiškiausią ir artistiškiausią šokėją. Tokią nominaciją jau nebe pirmą kartą laimi Darius Moliušis. O kad šį kartą jis šoko su Daivute Vyšniauskaite – tai jiedu ir išrinkti Punsko „Vyčių“ žaviausia pora! Sveikinam ir džiaugiamės kartu su Jumis! Laureatų vardai atiteko Jurbarko kultūros centro kolektyvui „Nemunėlis“ bei Kauno raj. Ramučių kultūros centro kolektyvui „Kupolio rožė“. Punskiečiai labai nudžiugo išgirdę, kad laimėjo I vietą. Tai mums didžiulis laimėjimas ir įrodymas, jog mūsų atkaklus ir nuoseklus darbas nenueina veltui. Tiek šokėjai, tiek vadovė nepaprastai džiaugiasi tokiu aukštu įvertinimu. Tai jiems paskata šokti toliau ir puoselėti lietuvių liaudies šokio tradicijas.

Labai nuoširdžiai dėkoju visiems mano puikiems šokėjams: Gintui Kraužliui, Robertui Makauskui, Irenai ir Rimui Misiukoniams, Dariui Moliušiui, Lidijai Nevulytei, Almai Šliaužytei, Lidijai ir Valdui Savickams, Irenai ir Algirdui Vaicekauskams, Daivai Valinčienei, Gražinai ir Dariui Valinčiams, Daivai Vyšniauskaitei, Romui Venslauskui. Ačiū Jums, brangieji, kad šokdami suteikiate ne tik sau, bet ir man sparnus, kad mes galime skrajoti ne tik po gimtąjį kraštą, bet ir po Lietuvos dangų, kad nebaisūs Jums yra iššūkiai, kurie drauge drąsiai ir energingai įveikiami ir sprendžiami. Aš labai laiminga, kad Jus turiu, kad kartu suaugome, kartu subrendome ir vis dar vienas kitam neįgrisome. Džiaugiuosi visur jusdama Jūsų palaikymą, nuoširdumą ir pagarbą. Valio Punsko „Vyčiams“, valio visiems šokėjams!

Esu dėkinga ir laiminga iki širdies gelmių...

Teta Maralė

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Gražų rudenį, po Vėlinių, lapkričio 11 d., likus vos dviem mėnesiams iki 90-ojo gimtadienio, Suvalkų ligoninės kardiologijos skyriuje mirė be galo darbšti, paslaugi artimiesiems, giminėms ir kaimynams lietuvė Marijona Dapkevičiūtė.

Pase įrašyta vardu Marijona, vadinta visada Marale. Galbūt giminės iš Lietuvos ją, nuo mažens smulkutę, pavadino Marele, o mes dzūkiškai sakėm – Maralė (panašiai kaip kaimynų Jakubauskų Jonelis, Jonučiukas, buvęs siuvėjas, dzūkiškai vadintas Jonucu).

Ji mirė ir palaidota tėvų ir senelių kape Seinuose gražiu rudens metu, kai kapinės pasipuošusios spalvotomis chrizantemomis, josios pasodintais žaliais buksmedžiais, rūtomis prie daktaro Juozapo Kauko kapo ir kunigo Užupio. Padėjau jai pasodinti tada, prieš 20 metų, šiuos smulkiais ir visada žaliuojančiais lapeliais krūmelius, gerai prigijo ir puikiai auga, kiti prižiūri, apkerpa.

Marijona Dapkevičiūtė

Labai prižiūrėjo, tvarkė jinai apleistus lietuvių kapus, ypač senovinius, kunigų, Lietuvos partizanų, knygnešio Petruškevičiaus ir eilinių žmonių, nežiūrėdama tautybės, Seinų ir Suvalkų kapinėse. Ypač mylėjo Lietuvą ir joje likusius po karo tėvelio brolių Juozo ir Jono vaikus, jų šeimas, susirašinėjo laiškais, padėdavo pinigais, prenumeravo jiems „Aušrą“, „Suvalkietį“, kad bent tokiu būdu priartintų gimtinę.

Rašė lietuviškai taisyklingai, be klaidų. Aiškino, kad tėvelis baigęs „Žiburio“ gimnaziją, gerai mokėjęs lietuviškai rašyti, buvęs tremtyje Vokietijoje, tad mokėjo ir vokiškai. Tėvas Kazimieras Dapkevičius išmokė visus savo vaikus rašyti lietuvių kalba. Namie su tėte daugiausia rašė plunksna su rašalu arba pieštuku diktantus apie Lietuvą, nes po karo lietuviškai mokyklose nemokyta. Keletą sąsiuvinių išsaugojusi.

Yra išlikę ir 1946 bei 1947 m. mokyklos pažymėjimai. Valstybinė pradinė mokykla Žagariuose veikusi Dapkevičių namuose, atrodo, 10 metų, iki mokyklos atidarymo kaimynystėje, Krasnagrūdoje. Iš 1946 m. pažymėjimo sužinome, kad 10-metė Marijona Dapkevičiūtė keliama iš trečios į ketvirtą klasę, o 1947 m. – į penktą. Pažymiai geri, elgesys pavyzdingas. Baigė čia 7 klases. Po to Punske žemės ūkio mokyklą ir vakarinį licėjų Suvalkuose.

Svajojo būti vienuole, giedoti chore, melstis. Taip rašė vienuolynan. Tad kiek padirbėjusi namuose ir iš jų išėjusi nusprendė pagal pašaukimą tarnauti Dievui – būti vienuole. Laiškuose ramino namiškius, kad pagaliau pataikė ir eina keliu, kurio ilgėjos. Tikėjo, kad jis jai skirtas... Bet jaučiamas ir stiprus ilgesys, susirūpinimas, kaip sesės, brolis darbuojasi, ar mokosi mažos sesutės, kaip sekasi. Mama raminama, kad neverktų, mat jai gerai čia, vienuolyne.

Tačiau tų pačių metų pabaigoje jau rašo, kad nusivilia, kai suranda neišsiųstus josios parašytus laiškus namiškiams, kuriuos žadėta išsiųsti. Nepatinka, kad iš vienuolyno Hoža (Hoža) gatvėje perkelta į Miendzilesie (Międzylesie). Gražus miškas, tik trūksta upės, ežero kaip namie... Dar vėliau parašo, kad jaučiasi kaip karvelis tarp varnų.

Daug laiškų, tiesiog begalė. Anykščių muziejaus buvusios direktorės Vidos Žąsienės 2024 12 06 laiške skaitome: „... daug metų praėjo, gerb. Marija, nuo mūsų pažinties. Daug gražių laiškų parašėte. Prenumeruojat man „Aušrą“, perskaitau ir atiduodu muziejui. Dažnai Jus prisimenu, pagalvoju. Kaip jaučiatės, ar padeda kas tvarkyti buitį...“

Maralė ir sesė Nelė susidraugavo su mokytoja Susana Dapkevičiūte ir josios sūnumi misionieriumi Giedriumi (kai šie ieškojo giminių).

Iš kairės: Anelė, Kristina Birutė, Petronelė, Teresė ir Maralė

Labai tetos džiaugėsi, kad Susana pagal pavardę gali būti giminaitė. Ji paliko Argentiną, kur dirbo nuo jaunystės lietuvių kalbos mokytoja, ir sugrįžo pas savus Lietuvon, apsigyveno Marijampolėje. Nuostabūs ir ilgi jų laiškai. Dėkojama už siunčiamus Susanai vaistus ir kitką. Susirašinėjo keletą metų, kol Susaną pasiglemžė netikėta mirtis. Maralė paskui dar bendravo su Giedriumi ir kartu su juo dirbančiu pusseserės Zitos Dapkevičiūtės-Žemaitienės sūnumi kunigu Kęstučiu Žemaičiu.

Visad užjautė silpnesnius ir benamius, padėdavo maistu ir nakvyne. Pati patyrė nepriteklių vaikystėje, o išėjo iš namų jaunystėj su negalią turinčia (silpnu regėjimu ir nesveikom kojom) sese Nele, ieškodama, kur ir iš ko gyventi. Ėmėsi išmoktų rankdarbių Augustave, siuvinėjo, mezgė. Buvo vaikų aukle. Puikiai pamokyta tėvelio ir daug išmokusi Žagarių mokykloje (kuri buvo jų namuose), sumaniai mokė kitus. Maralė gerai rašė ir kalbėjo lenkiškai ir lietuviškai.

Turbūt tarp pirmų raštų įstaigai – 1958 m. rašytas Seinų Apskrities nacionalinės tarybos (PRN) prezidiumo Prekybos skyriui su prašymu išduoti leidimą nusipirkti dviratį. Mat gyvena toli nuo Seinų, 8 km. Šeima didelė, 10 namiškių, iš kurių 8 vaikai (su Dapkevičiais dar gyveno du anksti mirusių Pakutkų našlaičiai). Ji pati vyriausia, norėtų užsidirbti. Dviračiu lengviau nuvažiuoti. Nes šiaip tai kinko arklį ir važiuoja vežimu arba eina pėsčia. Taip pat rašo, kad mokosi siūti pas siuvėją, eina net 6 km, kad išmoktų amato, ir dviratis labai reikalingas.

Smulkutė, kukli, rengėsi labai paprastai ir maitinosi pigiais produktais visada, padedanti kitam, nežiūrinti naudos sau, nelaukianti padėkos, nenorinti viešintis. Sakydavo: „Ciek knygų, laikraščų, kam man rašyc prisiminimus, kas skaicis, kap ciek geresnių yra...“ Dėliodami jos gražiai surištus į ryšulėlius laiškus, raštus, matome, kad Maralė susirašinėjo su Lietuvoje gyvenančiais pusbroliais, pusseserėmis, jų vaikais, draugėmis, pažįstamomis. Yra dar ir begalė užrašų, minčių ir prisiminimų. Visas popieriaus lapas užrašytas, viskas gražiai sudėliota. Dėžėse daug knygų – su mintimi, kad liktų ir praverstų kam nors.

Vaikystėj ir jaunystėj patyrusi nepriteklių, netikėjo, kad laikai keitėsi, žmonės geriau gyvena. Negalėjo susitaikyti su tuo, kad užuot atidavę neturtingam, išmeta gerus daiktus. Skatino geriau perduoti nepasiturintiems. Pati kiek galėdama slaugė jaunesnę sesę Petronę nuo vaikystės iki netikėtos jos mirties ir daugelį senelių, kuriems pirko maisto ir vaistų, dažnai už savas lėšas. Jos daugiabutyje gyvena dvi šimtametės. Neužmiršo jų pasveikinti su šiuo garbingu jubiliejumi, pasodino joms gėlių po langais. O gėles ir daržėlį kaip prie gimtųjų namų, taip ir prie daugiabučio visada prižiūrėjo. Buvo ir ant palangių daug gėlių, žydėjo. Sodino, persodino.

Dalijosi viskuo, ką gaudavo, pirko ir pinigais dalydavosi su kitais visada. Nelaukdama atlygio, prašė Dievo sau kančios, ir jos susilaukė. Nesitikėjo gal, kad taip skaudės. Mat paskutiniais mėnesiais labai kentėjo skausmus: sutindavo kojos, širdį skaudėjo. Nenorėjo gydymo, vaistų, vos pavyko įtikinti, kad padeda. Sakė: nepadės, jau laikas išeit... O užsispyrusi buvo kaip jos jaunas (46 metų) miręs tėvelis Kazys. Jis jai perdavęs užsispyrimą. Prieš mirtį paprašęs: „Vyrausia Ona tegu rūpinasi namais ir ūkiu, žami, o Tu, Marale, žūrėk, kad mokytųsi Petras, Petronė, Teresė, Kristina ir Anelė.“ (Pastaroji neteko tėvo, būdama vos 7 mėnesių.) Taigi labai skatino, kad visi mokytųsi. Petras gražiai rašė straipsnius. Teresė ir Kristina baigė studijas Lietuvoje – koks Maralei džiaugsmas buvo. Norėjo lengvesnio gyvenimo jauniausiai sesei Anelei, sakė, kad kaime sunku, bet neįtikino. Tačiau padėjo, net aprašė savo

Pirmoje eilėje iš kairės: sėdi Irena Kubiczek (vasarotoja iš Varšuvos), Petronelė, Kristina, Veronika Dapkevičienė ir maža Anelė. Antroje eilėje iš kairės: Ona, Teresė, draugė Janutė, Petras ir Maralė

paveldėtą daržą prie Dusaluko jai.

Kaimynai, tarp jų Vitas Skripka, ir dabar pasakoja: „Ona Dapkevičų trivagin insikinkius du arklius suardavo laukus, 16 ha žamės. Turėjo ir šarvarkan aic, žiemų sniegų nuog kelių numesc, kap ir kici, o akmenų tepgi privežoc, kap darė vieškelį, tai nebuvo iš kur, brido ažaran, rinko ir briku vežė. Marukė irgi kinkė arklį, kad nuvažuoc malūnan, alia ji povalnesnė ir tokia drabna, kiek tynajus jos... Tai prieg namų... Ėjom pas Dapkevičus mokyklon, matėm, kap sunku. O tadu Petras da nedzidukas irgi, kiek tį jo... Sunku buvo Veronikai (Uzdilaitei-Dapkevičienei – E. P.) su paliktu pulku siratų.“

Vasarą į Žagarius atvažiuodavo Veronikos vyresnysis brolis Petras Uzdila iš Kreivėnų ir jauniausiasis brolis iš Punsko Kazys Uzdila, vis kiek padėdavo. Kazio duktė Teresėlė prisimena: „Mūs dėdė Petras Uzdzila gaudė pižmakus, šaškus – turėjo įrangų, o tėtė Kazys laukuose padedzinėj vasarai Žagaruose. O mes (aš ir brolukas Jonas) su Marali in laukus, tai kvajynėlin an žamuogių, avietių, tai grybų, visur palei ažarus, o laukai takucu ainanc palei Galadusį ilgas ruožas ir palei Dusalukų. Labai geri vaikystės prisiminimai, kap an smilgos vėrėm surinktas vuogutes, kap dalinomės su namiškiais. Vis mokėjo pasakų ir pamokymų, kad dalycis. Sakė: „Žinokit, piemenukai net vienu vuoguti pasdalina, dalykitės...“

Maralei patiko skiepyti medelius. Pati pasakojusi, kaip iš dėdės Petro pasimokė ir skiepijo. Geriausia Maralės vaikystės ir jaunystės draugė Genutė Popelytė iš Dusnyčios sakė: „Skanavom jos čiepytų medelių grūšukes, ką an kadagio inskiepyta grūšos šaka augino grūšas tokio poskonio kadaginio, o gluosnin tai vandeningesnės, alia dzaugsmas neilgai buvo, ba viena karvukė užkabino ir nulaužė. Alia skiepino ir kituose medzuose, vieniem prisiėmė, kiciem ne. O atžalukį, kap ir jos mama, ir visos sasarys, kur nebūc inkemša, tuoj insišaknija, auga, žydzi, ot turėj rankas... Padzyvino ne viena.“

Teta Maralė buvo be galo dėkinga sesėms ir pusseserei Teresėlei Uzdilaitei. Prisiminus vaikystę, apie ją dažnai sakydavo: „Tai kragždukė. Kap atvažuoja su savo tėti Kaziu in Žagarus, net šviesiau rodės. Su jais tai jei ir šalta, tai visadu pavasaris. Tokia vikri, šnekutė, kap šarkutė; tode vadzinom kragždukį.“ Teta buvo dėkinga ypač Teresiukei (taip vadintai norint nepainioti su seserimi Terese), nes ji kasdien buvusi šalia, ko prireikė, greit parūpino. Sava mašina nuvežė pažiūrėti Suvalkų lietuvių mokyklos. Maralė pasidžiaugė mokykla kaip pilimi, bet įvažiavus kieman sudrebėjo, išsigando. Mat prisiminė, kad į šią vietą ji maža su trejais metais vyresne sese Ona ir mažyčiu broliu Petru buvo atvežti, nakvojo iki dabar išlikusiame rūsy ir paskui ištremti Vokietijon. Kai tėvelis, mokėdamas vokiškai, surašė raštus, leista parvykti.

Tačiau namai buvo užimti, tai gyveno iki karo pabaigos Kreivėnuose pas dėdės Petro šeimą kiek, o kiek tuščiuose Sakavičių namuose (jie irgi Lietuvoj), kaimynystėje, kol atgavo savo namus Žagariuose. Sodelyje ir kapinėse pastatė akmeninius kryžius kaip padėką Dievui. Labai dideli prie kryžiaus ir prieangio buvę gėlių darželiai. Buvo ir klombos iš plytelių. Iš nuotraukų ir pasakojimų žinome, kad sodino ir prižiūrėjo gėles Ona ir Marijona.

Mama Veronika Dapkevičienė – puiki audėja, be galo gabi, dalijosi raštais, patirtimi, daug audė, labai sudėtingus raštus, lovatieses, rankšluosčius. Ji antrai dukrai buvo pasakiusi, kad per menka austi, o pamokė vyriausiąją Oną, Teresę ir jauniausiąją Anelę. Su Anele audė daugiausia ir

parodose dalyvavo su savais darbais. Maralė neaudė, tai siuvinėjo ir mezgė kojines, pirštines (nors visos Dapkevičių dukros daug mezgė).

Maralė visada ėjo bažnyčion. Labai apsiskaičiusi buvo. Padėdavo ne vien lietuvių kilmės kunigams. Dar nebūdama pensininkė, Punsko klebono Ignoto Dzermeikos paprašyta, pora metų mokė tikybos – Punske gal ne, bet Pristavonių, Navinykų, Vaitakiemio mokyklose. O iš laiško Punsko klebonui sužinome, kad algas grąžino, prašydama skirti vaikams ir parapijos reikalams. Ruošėsi pamokoms. Rašė ir kunigui pamokslams pamokančius tekstus. Taip bent iš dalies pasiekė pagrindinį savo gyvenimo tikslą. Juk nuo vaikystės svajojo tapti vienuole, kad tik būtų arčiau Dievo. Viena tetos mokinių, Zita Samulevičiūtė-Wasiluk, mielai prisimena tas tikybos pamokas su švelnumo, gerumo, teisingumo ir darbštumo pamokymais.

Jaunystėje kiek pagyvenusi Augustave su sese Nele atvyko į Suvalkus. Čia jos susirado darbus: sesė neįgaliųjų įmonėje gamino šepečius, o Maralė dirbo autobusų stotyje. 20 metų išdirbusi konduktore, o paskui iki pensijos – kasoje. Puikiai skaičiavo iki mirties. Kai reikėdavo sumokėti už butą, elektrą, vandenį, raštu puikiai skaičiavo. Užsirašydavo daug posakių, citatų. Rodės, rašo visur ir viską, net kada išsiuntė, kada gavo. Datos, datos... Prirašyti maži lapeliai. Rašysena graži, aiški.

Visada labai, labai teisinga buvo. Taikėsi kamščių autobuse, o bilietus parduoti reikia. Kartą sekmadienį atvykus į Punską autobuse ant sėdynės rado laikrodėlį. Tuoj nunešė bažnyčion, kad kunigas informuotų ir atiduotų savininkui. Atėjusi prie autobuso rado minią žmonių. Visiems nesuspėjo parduoti bilietų. Pakeliui sustabdė inspekcija ir nubaudė. Kad teta nespėjo, niekam nerūpėjo... Sumokėjusi baudą, turėjo kukliai valgyti, kad sutaupytų. Išėjusi laisvu laiku rūgštynių rinkti, rado žolėje blizgantį 200 zl banknotą. Pasakė: Dievas davė, tai Jam reikia ir atiduot, ir nunešė kunigui.

Iš šeimos albumo

Marijona Dapkevičiūtė jaunystėje

Kartą Seinuose autobusan įlipo du lenkai vyrai darbo drabužiais. Maralei priėjus nusipirko bilietus. Šluostydamiesi nuo kaktos prakaitą, guodėsi: „Oi, kad Jūs žinotut, kokį darbų atlikom. Krūvas knygų, laikraščų sukūrinom, ba klebonas Stanislavas Rogovskis paliepė pratuščyc lancynas, Sainų kunigų seminarijos palėpes. Nu mes prascokai, alia visgi matėm, kad tai sanoviški. Ir kas, kad lietuviški, lotyniški popierai. Mėginom jam sakyc, kad gautų daug pinigų, kap parduotų, net kad su čėsu turės dzidelį vertį, alia liepė viskų versc an krūvos ir degyc, degyc... Oi, ponia, kap nusdzyrbom... Visųdzien deginom... O jam sakėm, kad galėt lietuviam parduoc už pinigus ir turėt naudų, o tep su dūmais nuveis... Alia liepė versc viskų ir degyc, degyc...“

Teta labai išgyveno šitą žinią, kaip ir kitokį lietuvių žeminimą. Net bute kai aplankydavom, prašė kalbėti tyliau, kad jos nespaustų. Visgi būta, kad žmonės dėkodavo jai už jos gerumą. Tačiau buvo ir tokių atsiliepimų kaip: „Ot durna Litewka...“

Žavėjo teta savarankiškumu jau garbingame amžiuje. Nenorėjo, kad jai kas padėtų. Net gaila, kad nematėme, jog visgi reikėjo jai padėti anksčiau, ne tik šiemet... Visada tyli, pati visur viską susitvarkydavo, pašte, kitose įstaigose bei namuose, savam bute.

Teta daug poteriavo. Išliko begalė lapelių, vokų, laiškų, paveikslėlių su įmokom – 100 zl ir daugiau arba mažiau. Maralė siuntė kunigams, misionieriams lėšas – aukas šv. Mišioms už sveikatą giminaičių, draugių, už mirusiuosius, už tėvynę. Turėjo Lietuvos pilietybę, džiaugėsi pasu, planavo apsigyventi senelių namuose arba pas vienuoles Lietuvoj. Be atlygio. Susimokėtų sava pensija. 1988 m. gegužę vienuolei Marijai iš Lietuvos rašė: „... kiek jėgos leistų – padėčiau darbuose nemokamai, kad pavaduočiau reikiamu laiku kitas seseles, kiek leistų man mano sveikata. Pradžioj norėčiau, kad įsitikintumėt, ar tinku Jūsų vienuolynan, o ir pažiūrėtut, kiek iš manęs naudos, ką galėčiau daryti...“ Neminėjo, kad kažkada pradėjo mokytis vienuolyne Lenkijoje, labai norėjo būti vienuole, tik, kaip pasakota, neatlaikė griežto režimo...

Daug maldų, maldelių užrašyta. Viena iš jų: „Malda už Tėvynę. Jėzau gailestingiausias, meldžiu Tave, su pagalba Tavo šventųjų, ypač Maloningiausios Tavo Motinos, kuri Tave globojo nuo vaikystės. Meldžiu Tave, padėk mano Tėvynei. Nebausk dėl jos nusikaltimų, nuodėmių, bet pažvelk į jų ašaras, kančias, ypač mažų vaikelių. O dėl tų nekaltų ašarų ir skriaudų atleisk kaltes suaugusių ir suteik malonių ir palaimos mano Tėvynei. 1991 m.“

Rasa Pakutkaitė pasakoja: „Kai galvoju apie tetą Maralę, mano veide atsiranda šypsena. Vaikystėje ji buvo lyg personažas iš pasakos vaikams – geraširdė močiutė. Liekna ir energinga, baltais garbanotais plaukais, su dideliais akiniais (kurie užimdavo pusę jos veido) ir su dar didesne šypsena. Mano močiutės Onos Tumelienės jaunesnioji sesė. Kai pas mus apsilankydavo, visada turėdavo keletą krepšių, krepšelių, kuriuose neabejotinai būdavo tikrų lobių. Teta Maralė buvo ypatinga, nes galėjo nemokamai važinėti autobusais ir traukiniais (kaip PKS darbuotoja – esanti ir buvusi), kas man visada atrodė tikra palaima. Ji galėjo važiuoti, kur tik norėjo! Bet gyveno tarp savų ir keliavo taip: Punskas, Seinai, Žagariai, Suvalkai. Vienąkart išsiruošė į sanatoriją Busko Zdruj ar buvo Lietuvoj...

Ji lyg antra mūsų močiutė – visada mus skatino gerai mokytis ir pavyzdingai elgtis. Nors kartais būdavo griežta, jos pozityvi nuotaika buvo tarsi visus aplink sušildantis saulės spindulys.“

Sakoma, kad žinios perduodamos žodžiais, o tikėjimas – pavyzdžiais. Ačiū, miela Teta, kad leidote paskutinius metus Jumis pasirūpinti. Būkit laiminga pas Dievą, kurį taip mylėjote, tikėjote Jo teisingumu. Iš Jūsų užrašų: „... tylos vaisiumi yra malda, maldos vaisiumi yra tikėjimas, tikėjimo vaisiumi yra meilė, meilės vaisiumi yra tarnystė, o tarnystės – taika.“ (Motina Teresė iš Kalkutos)

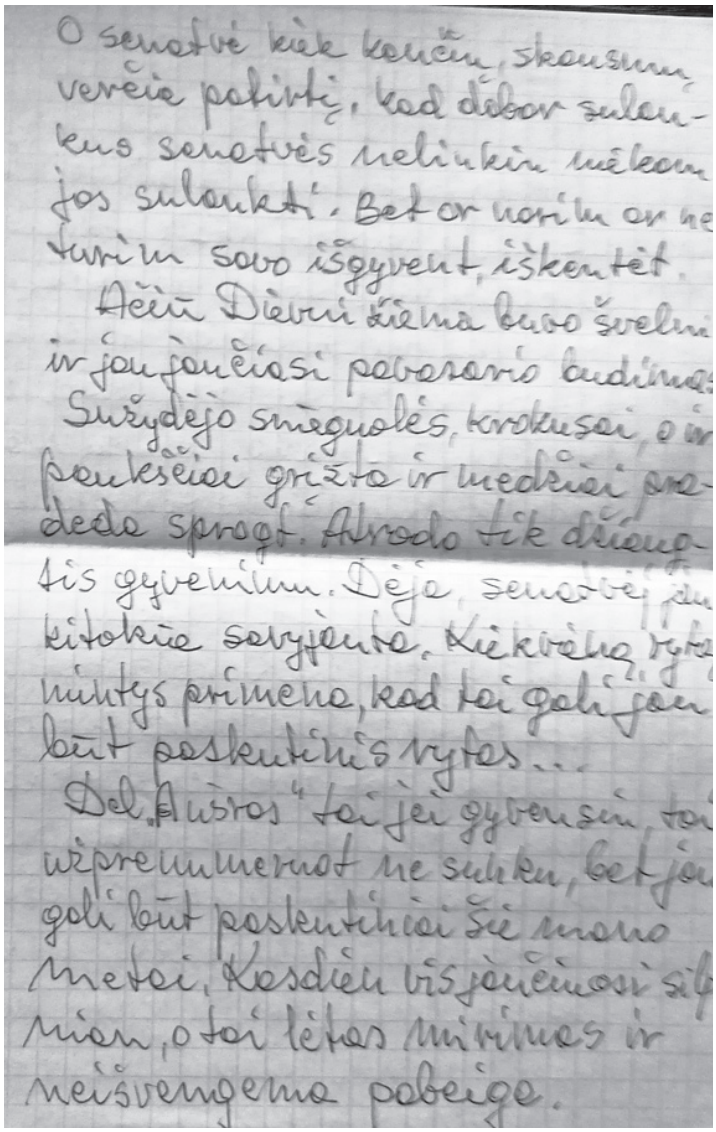

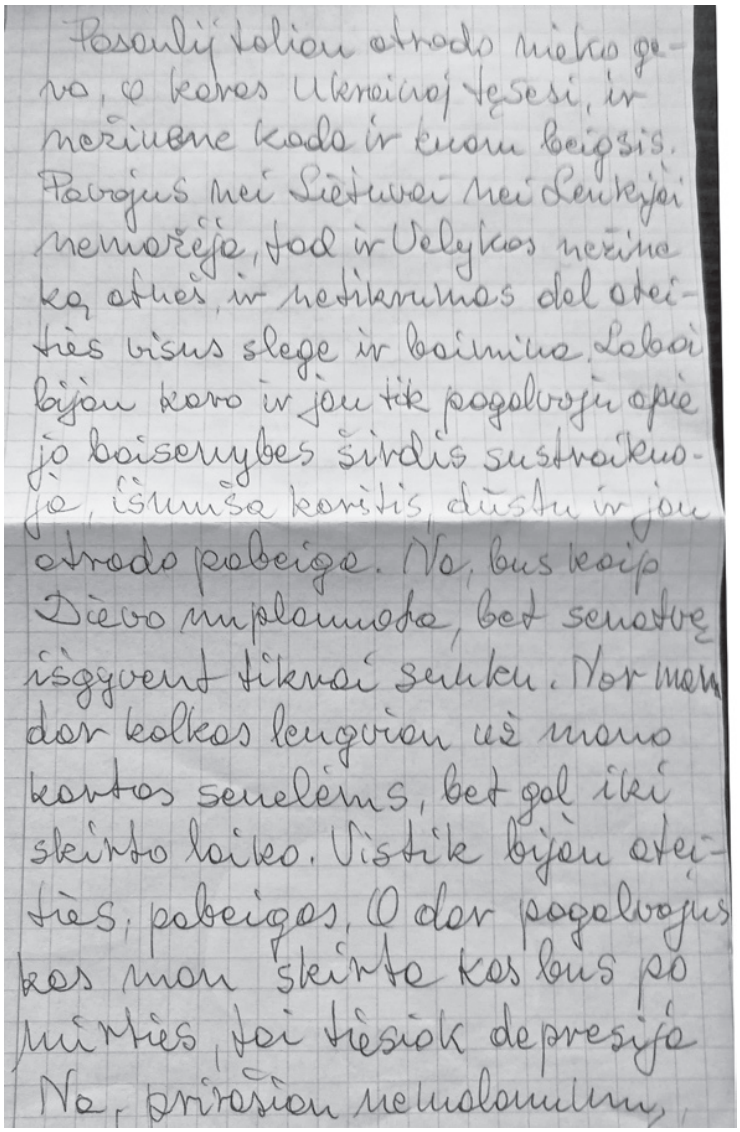

Marijonos Dapkevičiūtės laiško kopija

Kampuočių kaimo šeimininkių būrelis

Rasa Žukauskienė

Jauniausias Punsko valsčiuje kaimo šeimininkių būrelis yra Kampuočių „Kampuotis“. Nors jis retai pasirodo šventėse ir nedalyvavęs konkursuose, nariai aktyviai leidžia laiką kartu ir veikla pamažu įsibėgėja.

Būrelio susitikimas

Rasa Žukauskienė: Gal galėtumėte pristatyti savo kaimo šeimininkių būrelį? Kas aktyviai dalyvauja jo veikloje? Ar tik moterys, ar ir vyrai, vaikai?

Mūsų kaimo būrelyje aktyviai dalyvauja įvairaus amžiaus žmonės. Dažniausiai visos šeimos. Moterys, vyrai ir vaikai. Mes savo būrelį pavadinome „Kampuotis“ nuo kaime esančio ežero.

Seinų apskrities derlinės

R. Ž.: Nuo kada šis būrelis veikia? Kaip kilo mintis jį įkurti?

Būrelį įkūrėme 2024 metų rugsėjį. Seniūno rinkimų metu susibūrus didžiajai kaimo bendruomenės daliai, valsčiaus darbuotoja priminė apie galimybę įsteigti šeimininkių būrelį. Jaunoms kaimo marčioms ši mintis labai patiko. Pradėjom kalbinti vyresnius kaimo gyventojus.

R. Ž.: Kokio pobūdžio šis būrelis? Kokia veikla užsiimate?

Visų pirma būrelis vienija kaimo gyventojų kartas. Susitikimų metu dalijamės patirtimi. Būrelio veikla kukli, nes jis veikia palyginti nedaug laiko. Mūsų būrelis veikia daugiausia savo kaimo ribose.

Pernai prieš Kalėdas susirinkę trijų kartų atstovai kepėme šventinius meduolius. O šiais metais planuojame paruošti advento vainikus ir kalėdinius papuošalus. Tokiais susitikimais siekiame, kad vyresniosios kartos perduotų jaunesniosioms papročius, patirtį ir meilę šiam kraštui bei darbui. Matome, jog darbas kartu ne tik teikia džiaugsmą, bet ir vienija bendruomenę. Atšilus orams, seniūno paraginti nusprendėme pasirūpinti ir mūsų kaimo aplinka. Rinkome pakelėse šiukšles. Prieš Velykas rišome verbas – tai mūsų krašto tradicija. Kartu paruošėme ir kitokius velykinius papuošalus bei marginome margučius. Taip pat pynėme Žolinių vainiką bei dalyvavome Seinų apskrities derlinėse.

R. Ž.: Ar būrelis turi savo ženklą, aprangą?

Būrelis turi savo ženklą, kurio pagrindas – rūtų šakelės. Rūtos auga beveik kiekvieno kaimo gyventojo sodyboje. Ženklą suprojektavome patys. Mūsų rūbai iš linų pluošto: moterims pasiūtos suknelės, vyrams – marškiniai.

R. Ž.: Gal papasakotumėte kokių nors įdomybių apie jūsų būrelio veiklą?

Susitikimų metu visada būna linksma ir įdomu. O kokių nors išskirtinių įvykių dar nebuvo.

R. Ž.: Kokie jūsų būrelio ateities planai?

Planuojame plėsti savo veiklą, pristatyti būrelį platesnei visuomenei, dalyvauti konkursuose bei festivaliuose. Nors kol kas dar nesame dalyvavę nė viename konkurse, tikimės, jog greitu laiku įgysime daugiau drąsos ir dalyvausime.

R. Ž.: Ar ankstesniais laikais kaime yra veikęs šeimininkių būrelis?

Taip, seniau Kampuočiuose veikė šeimininkių būrelis, kuriam vadovavo Julija Vektorienė ir Gražina Pečiulienė.

R. Ž.: Ar manote, kad Punsko kraštas – tai Palenkės vaivadijos kulinarijos sostinė? Jei taip, tai kodėl?

Mums atrodo, kad kiekvienas Palenkės vaivadijos kraštas yra savita kulinarijos sostinė. Punsko kraštas – tai lietuvių kulinarijos paveldo sostinė Palenkės vaivadijoje.

R. Ž.: Gal galėtumėte pateikti skaitytojams kokį nors įdomų receptą.

Kadangi mums pavyko paruošti labai skanius meduolius, norėtume su skaitytojais pasidalinti jų receptu.

MEDUOLIAI

500 g miltų
100 g sviesto
150 g medaus
3 kiaušiniai
1 šaukštas sodos
2 šaukštai meduolių prieskonių
2 šaukštai cukraus

Cukrų, sviestą ir medų ištirpiname. Kai mišinys šiek tiek atvėsta, įmaišome išplaktus kiaušinius ir likusius produktus. Gerai išmaišome ir tešlą dedame į šaldytuvą maždaug 1 valandai. Paskui iškočiojame lakštą ir sausainių formelėmis išpjauname meduolius. Sudedam į kepimo indą ir kepame orkaitėje apie 15 minučių, kol gražiai paruduoja. Skanaus!

R. Ž.: Ačiū už pokalbį. Būreliui linkime daug gražių akimirkų, naujų idėjų, daug sveikatos, kūrybingos veiklos.

Iš Kampuočių būrelio archyvo

Meduolių gaminimas

Visi keliai veda į Santiago de Compostelą

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Božena Bobinienė

Tęsinys.
Pradžia „Aušros“ š. m. 22 nr.

Božena Bobinienė: Kartu su kitais nėra sunku žygiuoti.

Irena Marcinkevičienė: *Pamatai aiškų tikslą, kurio siekia visi einantys.*

B. B.: Manau, kad nebuvo sunku orientuotis kelyje, jau vien pagal einančius piligrimus, bet kaip buvę su kelio ženklinimu? Ar jis buvo aiškus?

I. M.: *Ėjome, galima sakyti, tik pagal ženklus. Nebent, jei kildavo (labai retai) kokių abejonių, pasitikslindavom telefone. Pradžioje žygiavome vandenyno pakrante – taigi jau niekur kitur nenusuksi, dėl to ir mažiau žymėjimų. O einant žemynu kuo puikiausiai viskas sužymėta. Portugalijoje miestų šaligatviuose buvo įtvirtintos žalvarinės plokštelės su Camino ženklu – kad matytum, jog eini geru keliu.*

Zita Galinskienė: *Na, tikrai, jau turbūt ir aklas pataikytų į taką. ☺ Camino kriauklės ir krypties rodyklės nupieštos ant pastatų sienų, stulpų, tiesiog ant tako po kojomis, visur yra strėliukės.*

B. B.: Dviejų savaičių kelionė – tai proga bendrauti ir daug kalbėtis, bet, be abejo, kartais reikia ir pabūti tiesiog su savim. Kaip jums tai sekėsi?

Z. G.: *Dar prieš išvyką susitarėme, kad skirsime viena kitai ir tos erdvės – tiesiog pabūti pačiai su savimi. Manau, buvo to laiko pakankamai – ir bendravimui, pokalbiams, ir pabuvimui tyloje, nutolstant šiek tiek vienai nuo kitos. Šiaip labai gerai pabūti su savo mintimis, daug visko apgalvoji. Tiesa, aš ir namuose dažnai pati su savimi pabendrauju, bet tai ne tas pats, kas tokiame kelyje kaip Camino.*

I. M.: *Matai, kai esi savo aplinkoje, vis atsiranda, ką reikia padaryti, kuo užsiimti – galvoje galybė tų minčių išblaško. O kelyje neturi jokių kitų užduočių, tik eiti pirmyn. Tada ir mintys yra kitokios. Daug kur (kai besiruošdamos ieškojom informacijos) žmonės sakydavo ar rašydavo: kelyje visada gauni ką nors kita, nei ieškojai pradėdamas eiti. Taip ir buvo. Be to, jaučiau, jog kažkas mus lydi. Nebuvo tokios situacijos, kad štai kas nors atsitiko ir nėra sprendimo – nebuvo dėl to baimės.*

Z. G.: *Visada buvo sprendimas ir viskas baigdavosi gerai.*

I. M.: *Žmonės sako, kad šv. Jokūbas lydi kiekvieną piligrimą. Manau, tikrai taip yra. Ypač kai jau įžengėme į Santiago katedrą, man susidarė įspūdis, lyg vaikščiočiau virš žemės. Nerealus buvo tas jausmas – kad nuėjau tiek kilometrų ir štai esu šioje vietoje.*

Z. G.: *Man taip buvo tik atėjus į aikštę. Bažnyčioje to nepajutau taip stipriai. Bet iš tikrųjų tai geras jausmas, kai žinai, jog nuėjai (o ne nuvažiavai) 280 km, kad galėtum čia stovėti. O žinia – yra žmonių, kurie nuėjo dar daugiau.*

B. B.: Tikrai taip. Stebiu dabar vieną merginą, kuri pati eina Camino kelią iš Lenkijos per visą Europą (4400 km). Čia tai bent bus emocijos, kai pasieks Santiago de Compostelą!

I. M.: *Be abejo. Yra žmonių, kurie eina tūkstančius, o yra tokių, kurie eina tik 100 km – gal neturi tiek laiko ar jėgų, ar nepasitiki savo jėgomis, nes fizinės ištvermės tikrai reikia.*

B. B.: O kaip kiti piligrimai? Ar kelyje jie draugiški? Ar jautėtės saugios?

Z. G.: *Labai draugiški, paslaugūs. Kiekvienas tave pasisveikina (sakydami „buen camino“ – gero kelio), palaiko.*

I. M.: *Labai daug geranoriškumo.*

Z. G.: *Žinoma, skaitydamos apie Camino, aptikome, kad neva kelyje pasitaikydavo ir nemalonių atvejų, smurtavimo. Tačiau tai tikrai labai reti atvejai.*

I. M.: *Juk ir namuose kažkas tave gali užpulti – nebūtinai kažkur*

Iš Irenos Marcinkevičienės asmeninio albumo

Zita Galinskienė

nuvykęs gali patirti smurtą. Net nėra prasmės apie tai kalbėti.

Man tik vieno dalyko šioje kelionėje buvo gaila: kad negalėjau laisvai susikalbėti anglų kalba. Susitikome tiek įvairiausių, įdomių žmonių iš viso pasaulio – kokie vertingi būtų buvę su jais pokalbiai, tai tiesiog būtų didžiausias turtas. O mokant tik susikalbėti ir besinaudojant telefone vertėjo programėle – labai vangiai tie pokalbiai vykdavo. Tiesa, išmanusis telefonas yra stebuklingas įrankis, kuris labai palengvina gyvenimą ir keliones...

B. B.: Ėjote ne visai dvi savaites (iš viso 12 dienų) apie 300 km. Taigi, kiekvieną dieną turėjote nužygiuoti daugiau kaip 20 km.

Z. G.: *Vidutiniškai 20–30 km, bet paskutinę dieną pasilikome 8 km. Kai išėjome į kelią – tai pirmas ženklas rodė 7 km 664 m.*

I. M.: *Tai buvo paskutinės, dvyliktos, dienos kelias. Norėjome įžengti į Santiago nepavargusios, dar žvalios, norėjome mėgautis pasiektu tikslu. Nuėjome 280 km iš Porto Portugalijoje iki Santiago de Compostelos Ispanijoje (nors pažymoje, kurią gavome, įrašyta 260 km, bet mes keitėme šiek tiek trasą, tad tiek ir išėjo).*

B. B.: Tikriausiai einant ir priėjus tikslą – ne tiek fiziškai ar protu tai juntama, kiek tiesiog visa siela džiaugiasi tuo pasiekimu ir pačiu buvimu toje vietoje.

Z. G.: *O, taip! Kai atėjome į vietą, be galo džiaugėmės, laimingos apsikabinome ir nusifotografavome prie Šv. Jokūbo katedros. Jos įspūdinga ne tik išorė, bet ir vidus. Vakare dalyvavome mišiose. Ir išvis įėjus į aikštę matosi žmonių džiaugsmas, juntama gera energija.*

B. B.: Tikriausiai kiekviena į katedrą atėjote su savo intencijomis.

Z. G.: *Taip, ėjom su asmeninėmis intencijomis. Daug jų nusinešiau, apie daug ką galvojau – apie pažįstamus, gimines. Kelyje buvo laiko visus ir viską prisiminti. Be to, iš Šlynakiemio buvau pasiėmusi akmenuką ir nunešiau jį prie katedros (kažkur perskaičiau, kad taip galima), suradau kampelį ir su savo intencija palikau.*

I. M.: *Ypatinga vieta ta katedra su Jėzaus mokinio šv. Jokūbo palaikais. Vieni sako, kad tai tik tokia legenda, kiti – kad iš tikrųjų buvo ištirta, jog čia tikri šventojo ir dar dviejų jo palydovų palaikai. Pagrindinis altorius – paauksuota šv. Jokūbo statula. Už jo eina žmonės ir ten palieka savo bėdas, padėkas ar intencijas. Katedroje yra išgarsėjęs didžiausias pasaulyje smilkytuvas (botafumeiro), pusantro metro aukščio, pakabintas skliautuose, o jam įsiūbuoti reikia 8 vyrų. Mes tokios akcijos nematėme, nes tai vyksta tik ypatingomis progomis (arba turistams-piligrimams sumokėjus ypatingą sumą).*

Z. G.: *Manęs daug kas klausia, ar čia buvo mano šventkelionė. Taigi, ne, tai nebuvo šventkelionė, o tiesiog piligriminis žygis Šv. Jokūbo keliu. Nebuvo religinės išraiškos. Manau, daug žmonių eina patiems žinomais ir pasirinktais tikslais.*

B. B.: O kuo baigiasi žygiavimas? Pasiekėte katedrą ir ką darėte toliau?

I. M.: *Taigi, nueini tą savo kelią, o po to reikia kreiptis į piligrimų biurą. Jis nemažas, ten gana daug darbuotojų. Išpildai anketą, kur (gal) dėl statistikos parašai, kokiu tikslu ėjai – religiniu, turistiniu, mišriuoju ar dar kokiu kitu. Reikia įrašyti pagrindinius duomenis, iš kokios šalies, kiek metų, kokia profesija, kiek nueitų kilometrų. Tada išduoda pažymą, kad nuėjai kelią – reikia bent 100 km nueiti, kad ją gautum. Ji vadinasi Compostela.*

Gavome du egzempliorius (už 3 eurus). Viena pažyma yra lotynų kalba, tradicinė. Jei asmens vardas su lotyniška atitikmeniu, tai įrašo lotyniškai. Pavyzdžiui, Zita lotyniškai Felicita. Mano vardas koks buvo, toks liko – be atitikmens. Kita Compostela yra ispanų kalba – čia nurodyti kilometrai. Atminimui turime pasus (credential) su antspaudais, kuriuos surinkome eidamos Camino. Mažiausiai turėjome gauti du antspaudus per dieną. Kiekvienas jų yra skirtingas, kiekvienas įdomus.

B. B.: Supratau, kad savo tikslą pasiekėte kiek anksčiau, nei turėjote numatytą skrydį atgal į Lenkiją. Ką veikėte iki išvykimo?

I. M.: *Atėjusios į Santiago de Compostelą, kai jau aprimo emocijos, pailsėjome ir dar šiek tiek lankėme šitą miestą. Jis turbūt ir išaugo aplink Šv. Jokūbo katedrą. Atrodo, yra labai senas. Šiaip mėgstu aktyvų lankymą, dažnai užsuku į įvairius muziejus, bet šį kartą jau tam nebuvo ypatingo noro.*

Z. G.: *Pasivaikščiojome po senamiestį. Bet nepatiko iš visų kampų lendanti komercija.*

I. M.: *Net aplink katedrą siaurose gatvelėse visur krautuvėlės su suvenyrais, kavinukėm. Laimė, ne pačioje katedroje.*

Z. G.: *Prie katedros aptikom begalę įvairių Camino rekvizitų, prikabintų ženklų, daug triukšmo ir visokio plauko žmonių, bandančių atkreipti į savo prekystalius dėmesį, grojančių netipiškais instrumentais. Bet nuo jos nutolusios suradome ir gražių, vaizdingų kampelių. Tai buvo rugpjūčio 3-ioji. Tą dieną per žinias paskelbė, kad uždaro iš Portugalijos pusės visus Camino kelius dėl karščio ir gaisrų. Taigi, mes dar suspėjome nueiti savo kelią...*

I. M.: *O kitą dieną jau viešuoju transportu sugrįžom iš Santiago į Porto, nes iš ten turėjome skristi namo. Dar šiek tiek lankėme Porto miestą. Ir jame nutiko dar vienas stebuklas!*

B. B.: Pasidalinkit!

Z. G.: *Planavome vėlų vakarą grįžusios į Varšuvą ten pernakvoti ir traukiniu grįžti namo, jau ir bilietus turėjome nusipirkusios. Bet, pasiekusios Porto, oro uoste sutikome lenkų grupę...*

I. M.: *...ėjo moteris, apsivilkusi marškinėliais su užrašu ant nugaros „Augustów“. Ji buvo folkloro grupės „Bystry“ vadovė, skrido tuo pačiu lėktuvu, kaip ir mes. Ansamblis gastroliavo Portugalijoje, koncertavo festivalyje. O dar paaiškėjo, kad tos moters mama – iš Pelelių!*

Z. G.: *Ji pasakė, kad į Modlino oro uostą jos grupės parvežti atvažiuoja autobusas, kad yra laisvų vietų ir mes galime važiuoti iki Augustavo kartu su jais.*

B. B.: Na, čia tai jau tikrai šv. Jokūbas pasidarbavo! Toks sutapimas!

Z. G.: *Maža to – pasirodė, ta vadovė lankė Dauspūdos mokyklą tuo pačiu laiku, kaip ir aš. Tik ji šiek tiek jaunesnė už mane. Bet turėjome tuos pačius pažįstamus. Tai dar labiau užsimezgė ryšys. Tačiau koks tos moters vardas – jau nebepamenu.* ☺

B. B.: O ar pačiame Camino kelyje sutikote žmonių iš savo krašto (turiu omeny Lenkiją, Lietuvą)?

I. M.: *Nesutikom lietuvių, bet teko sutikti nemažai lenkų (ypač nuo pajūrio).*

B. B.: Na, jūsų kelionė iš tiesų nepaprastai įdomiai „dėliojosi“. Kaip jūs pačios apibendrintumėte savo Camino žygį?

Z. G.: *Tai buvo labai gera patirtis. Turime puikių prisiminimų ir, man atrodo, tai ne paskutinis toks mūsų kelias.*

Iš Irenos Marčinkevičienės asmeninio albumo

Irena Marcinkevičienė

I. M.: *Aš dažniausiai būdavau pesimistiškai nusiteikusi daug ko atžvilgiu. O iš šitos kelionės grįžau turėdama daugiau optimizmo. Pirma mintis ir išvada: labai geras mano gyvenimas, nieko man netrūksta. Kelyje mačiau įvairių žmonių – Camino kelią eina net ir invalidai, su vežimėliais. Įvairaus amžiaus žmonės. Ir, be abejo, su įvairiomis istorijomis...*

B. B.: Dažnai užmirštam būti dėkingi už viską, ką turime.

Z. G.: *Prieš dvejus metus buvau Brazilijoje. Kai pamačiau, kokiomis sąlygomis ten žmonės gyvena, pamaniau, kad mes labai daug visko turime, esame tiesiog turtingi.*

B. B.: Taigi, kelionės atskleidžia dalykus, apie kuriuos paprastai nemąstome... Ar eitumėt dar kartą?

I. M.: *Kai baigėm žygiuoti, atrodė, kad daugiau jau neisiu. Bet kai kojos „atsileido“ – jei kas pasiūlytų: „Einam rytoj“, be abejo, sutikčiau.*

Z. G.: *Jau Irena netgi turi naują idėją – per Lietuvą eiti Camino kelią.*

B. B.: Per Lietuvą nuo Žagarės iki Seinų yra 500 km.

I. M.: *Daug, bet galima eiti etapais. Arba dviračiu važiuoti.*

B. B.: Taip, man teko sutikti dviratininkus, atvažiavusius iš Žagarės į Seinus. Jie keliavo apie dvi savaites. Atgal grįžo traukiniu.

I. M.: *Pėsčiomis, ko gero, reiktų mėnesio, bet įmanoma tai padaryti.*

B. B.: Bet, man atrodo, Lietuvoje ir Lenkijoje dar nėra tokios išvystytos infrastruktūros, kaip Ispanijoje ar Portugalijoje – ne visur surasi „albergus“, reiktų dažniau naudotis palapinėmis. O ir su žymėjimais gal visaip būtų. Ir sunkiai nuspėjamas oras...

I. M.: *Matai, čia gal viskas taip ir sukasi: kai pradedi apie ką nors galvoti – vis atsiranda ženklų, kuria linkme eiti ir ieškoti toliau. Galbūt kitą kartą tai bus Lietuva...*

B. B.: Na, aš šv. Jokūbo ženklus matau kiekviename žingsnyje. ☺ Matyt, jau mane šaukia – nesvarbu, kurioje šalyje. ☺

Z. G.: *O aš gal dar kartą norėčiau sugrįžti į Portugaliją ar Ispaniją, bet eičiau kitu keliu. Kai viską iš naujo prisimenu, – jau mane traukia. Jei sveikata leis, eisiu iš Lisabonos ar iš kur kitur. Sutikom žmones, kurie tą kelią ėję septynis ir daugiau kartų. Tiesiog visos šeimos – tėvai, vaikai, anūkai (dar visai maži vaikučiai). Traukia pozityvi atmosfera: eini per kaimelius ir sodybose sutikti žmonės sveikinasi, jie labai draugiški, malonūs, atviri...*

B. B.: O ką dar patartumėt, jei kas norėtų išeiti į kelią?

Z. G.: *Mes turėjome šiaurietiškas lazdas. Geras dalykas buvo kuprinėje esanti gertuvė – kur patrauki per žarnelę vandens, nereikėjo rankoje neštis.*

I. M.: *Labai svarbu būti gerai pasiruošusiam žygiui (internete vis daugiau keliautojų dalijasi savo patirtimi, iš jų galima semtis žinių). Nes jei to nepadarysi prieš išeidamas iš namų, vėliau bus daug sunkiau. Reikia stebėti tuos, kas eina – jie geriausiai žino, kaip pasiruošti. Kartais tai būna neįtikėtini dalykai, pvz., patartina mautis dvi poras kojinių, vienas plonas, kitas storesnes, kad jos trintųsi tarpusavy, o ne į kojas.*

Z. G.: *Ir pasiimti daug vaistų prisotintų pleistrų! ☺*

Iš Irenos Marčinkevičienės asmeninio albumo

Prie Šv. Jokūbo katedros

B. B.: Be abejo, ne mažiau svarbi yra pačių gera nuotaika ir artimųjų paskatinimas, palaikymas.

Z. G., I. M.: *Mes ypatingai vertiname tai, kad mūsų sumanymus labai palaiko mūsų vaikai. Jie mums vis primena: nesvarbu, kiek turi metų. Jei nori – tai daryk, važiuok, skrisk ar eik! Visada gali.*

Camino šauksmą supras tas, kas ieško, kaip įprasminti savo gyvenimo kelią, kas nuolat ieško atsakymų į klausimus, kas nori išbandyti jėgas ir nugalėti silpnumus. Sunku bus suvokti tam, kas persmelktas pragmatiškumo, kam nesuprantama yra tai, kad žmonės be konkretaus, apčiuopiamo tikslo eina šimtus, tūkstančius kilometrų, investuoja laiką, skiria dalį lėšų, kartais aukoja sveikatą tik tam, kad pasiektų kažkokią „katedrą“ (beje, simbolikos aspektu labai išraiškingą). Kelyje neturi reikšmės amžius, fiziškumas, logistinis pasirengimas (nors, be abejo, tai palengvina kelionę) – varomoji jėga yra tikėjimas (kiekvieno asmeniškas), noras save išbandyti, noras patirti ką nors naujo ir neabejotinai intencijos, padėkos ar prašymai... Piligriminiame kelyje vyksta dalykai, kuriuos sunku paaiškinti racionaliai. Ir nekalbu čia tik apie religinį aspektą. Dauguma einančiųjų jaučia žodžiais neįvardijamą globą (šv. Jokūbo ar kažko aukštesnio, galingesnio – kaip tą bepavadintum). O gal tiesiog taip veikia visų piligrimų energija – lyg mažų upeliukų, sutekančių į vieną galingą upę paskutiniame Camino kelio etape. Traukia tas malonus jausmas, kuomet suvoki, kad įveikei savo silpnybes ir kad TU GALI. Labai daug gali.

Ačiū Irenai ir Zitai už nuoširdų pasidalijimą ir linkiu dar ne kartą ištarti bei išgirsti: „Buen camino!“

(Pabaiga)

Gruodžio 24 d. **Danutė Uzdilienė** švęs 80-ąjį gimtadienį.

Miela Danute,
šiandien širdys pilnos dėkingumo už visus metus,
kuriuos Jūs esate kartu su mumis – už Jūsų švelnumą, rūpestį,
jautrumą, gerą žodį ir tą šilumą, kuria apgaubiate kiekvieną iš mūsų.
Jūs mums – ne tik mama, močiutė ir prosenelė.
Jūs – mūsų ramstis, mūsų namų šviesa ir širdies jaukumas.
Linkime, kad sveikata ir jėgos niekada neapleistų,
kad akys visada žibėtų džiaugsmu,
o širdį kasdien sušildytų meilė ir artimųjų apkabinimai.
Tegul kiekviena diena dovanoja šilumą ir ramybę.

Su 80-uoju gimtadieniu, brangioji Žmona,
Mama, Močiute ir Promočiute!
Su meile ir pagarba

Vyras, sūnūs, anūkai ir proanūkiai

DĖKOJAME!
Punsko savivaldybė nuoširdžiai dėkoja
Zitai ir Algiui Berneckams
bei Daliai ir Algiui Kmieliauskams iš Vaitakiemio
už padovanotą eglę, kuri šv. Kalėdų laikotarpiu puoš miestelį
prie vaikų žaidimų aikštelės.

GERBIAMI PRENUMERATORIAI!
Nebūkite abejingi –
prenumeruokite „Aušrą“, „Suvalkietį“ ir „Aušrelę“!
Galima atvykti į redakciją Punske
arba Lenkijos lietuvių draugijos būstinę Seinuose
ar užsiprenumeruoti pavedimu į banko sąskaitą
(numeris pateikiamas paskutiniame žurnalo viršelyje),
nurodant, už kurį leidinį mokama.

LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2026 m. PRENUMERATOS KAINOS (zlotais)

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	60	16	16
	pusmetis	30	8	8
	ketvirtis	15	4	4
Lietuva (nepirmenybiniu paštu)	metai	120	45	45
	pusmetis	60	22,50	22,50
Kitos užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	160	65	65
	pusmetis	80	32,50	32,50

Lietuvos žiniasklaida

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2025 11 28–12 09

Nedažnai Lietuvoje būna, kad kriminaliniai įvykiai žiniasklaidoje nustelbtų politines ar ekonomines aktualijas. Būtent taip prieš kelias dienas ir atsitiko: remdamosi policijos informacija, žiniasklaidos priemonės pranešė apie viename Kauno daugiabutyje rastą žiauriai nužudytą 2003 m. gimusią merginą. Dėl nužudymo paskelbta 1996 m. gimusio įtariamojo Beno Mikutavičiaus paieška. Kaip vėliau paaiškėjo, žudikas ir auka buvo pusbrolis ir pusseserė, kilę iš Tauragės rajono, bet pastaruoju metu abu gyvenę viename nuomotame bute.

Tos pačios dienos vakare, netoli nuo vietos, kurioje gyveno pirmoji auka, rastas 2001 m. gimusios merginos kūnas. Anot policijos, ant abiejų aukų kūnų matėsi pjautiniai ir durtiniai sužalojimai. Nors iš pradžių policija nemanė, kad šie du įvykiai susiję, tačiau atliekant tyrimo veiksmus paaiškėjo, kad abi merginas galėjo nužudyti tas pats asmuo. „Pirminiais duomenimis, tai vieno asmens nusikalstami veiksmai“, – portalas delfi.lt perteikė Kauno apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro Rimo Bradūno žodžius. Antroji mergina dirbo nekilnojamojo turto srityje ir buvo nužudyta nuomai skirtame bute. Aukos tėvo teigimu, ji dirbo įmonėje, kuri užsiima patalpų nuoma, ir tiesiogiai bendraudavo su klientais.

Viešojoje erdvėje buvo išplatintas įtariamojo atvaizdas, kurį užfiksavo stebėjimo kameros. Policija paprašė visuomenės pagalbos, įspėdama, kad įtariamasis gali būti pavojingas, todėl pastebėję jį piliečiai neturėtų bandyti jo sulaikyti patys. Ieškodama nusikaltėlio, policija šturmavo du Kauno daugiabučius. Visgi pareigūnams rasti įtariamojo nepavyko.

Padėti policijai iniciatyvos ėmėsi kauniečiai: internete pradėjo burtis savanoriai žudiko paieškai. Ir nors policija, sužinojusi apie iniciatyvą, perspėjo apie galimą pavojų, visgi miestiečiai nusprendė veikti. Žmonės mobiliojoje programėlėje „Zello“ (telefonas veikia kaip racija) sukūrė kanalą „Raskime žudiką“. „Renkame žmones Kaune į paieškos grupę, kas norit prisidėti realiais darbais, parašykit, <...>. Jis (įtariamasis) galimai sukasi kažkur Dainavos rajone, gal net slepiasi laiptinėse, yra įlindęs į kokį rūsį ar į lifto technines patalpas. Kartu galime jį surasti“, – rašė paieškos iniciatoriai.

Paaiškėjo, jog aukų galėjo būti ir daugiau. „O dieve!!!!! Aš galėjau būti papjauta vakar… Šis žmogus su manim susitarė apžiūrėti butą, bet taip ir neatvyko... Dreba kojos ir rankos šiandien iš ryto pamačius, kad jis tas maniakas... Dieve, apsaugok visus žmones nuo šio žmogaus... Drebu“, – feisbuke rašė kaunietė Gabija, kuriai dėl buto pirkimo per „Messenger“ parašė vėliau įtariamuoju dėl nužudymo tapęs B. Mikutavičius.

Į dvigubą žmogžudystę reagavo ir žinomi Lietuvos žmonės. Muzikantas Egidijus Dragūnas-Selas savo poziciją išreiškė po portale delfi.lt publikuotu straipsniu (kalba netaisyta): „Esmė ta, matau čia daug kas nesuvokia!!! Kad sveiko proto žmogus taip nepasielgs... Taip gali padaryti tik sergantis žmogus... Mūsų šalis čia jos veidas... Tos žudynės vyksta kasdien! Kažkada jis buvo vaikas, kažkieno mažas sūnus.“

Įtariamasis itin sunkiais nusikaltimais kurį laiką slapstėsi nuo policijos, keitė savo aprangą. Vis dėlto po paros B. Mikutavičius apie 23:50 val. sugautas Kaune, prie Kalniečių parko. Tai padarė ne policija, o susibūrę Kauno gyventojai. Regis, sulaikydami įtariamąjį, piliečiai nesielgė pernelyg švelniai: telefonais filmuotuose vaizduose ant B. Mikutavičiaus veido matėsi kraujosruvų.

Anot portalo tv3.lt, Kauno policija patvirtino, kad po sulaikymo „Mikutavičių apžiūrėjo medikai, tačiau sužalojimai nebuvo sunkūs ir vyras liko areštinėje“. Nors apie tai, kad susivieniję kauniečiai sulaikė nusikaltėlį, pranešė ir užsienio žiniasklaida, Lietuvoje kilo diskusija: ar paprastiems piliečiams buvo saugu imtis policijos darbo, ar jie ne per žiauriai elgėsi su sulaikytuoju, o jeigu žmonės būtų sulaikę ne tą... Reaguodamas į tai dainininkas Stanislavas Stavickis-Stano savo feisbuko paskyroje rašė: „Kai kurie gyventojai savo FB puslapiuose svarsto, ar ne per žiauriai piliečiai sulaikė monstrą… Ar tik perteklinės jėgos nepanaudojo? Gal tikrai reikėjo už parankės palydėti iki nuovados? Gal dviejų merginų žudikui maniakui, kuris buvo ginkluotas peiliu ir dujų balionėliu, reikėjo išpažinties pasiūlyti, o ne į snukį duoti?“ Dainininkas svarstančių apie „per žiaurų“ įtariamojo sulaikymą klausė, kodėl jie savo komentaruose neskelbė jokios užuojautos žuvusių merginų artimiesiems.

Viena skaitytoja portale lrytas.lt pasidalijo savo patirtimi ir iškėlė opią šalies problemą: ar aukos nebuvo bandžiusios ieškoti pagalbos anksčiau? Juk daugelis persekiojimo aukų lieka neišgirstos, kol nebūna per vėlu. „Šiuo metu pati susiduriu su sistemingu buvusio partnerio persekiojimu. Tai žmogus, kuris siunčia netiesiogines užuominas apie kerštą ir nebaudžiamumą. <...> Tokios frazės, mano nuomone, yra

psichologinio spaudimo elementas. Ir vis dėlto policija oficialiai „neįžvelgia grasinimo“, kol situacija nepasiekia kritinės ribos.

Deja, visuomenė jau matė anksčiau, o gal net ir šį kartą matome, kuo baigiasi toks atsainumas. Šios žinios sukrėtė, norėtųsi, kad šios situacijos pažadintų sistemą“, – rašė skaitytoja.

Psichologė-psichoterapeutė Eglė Zakaraitė po Lietuvą sukrėtusių žmogžudysčių portale lrytas.lt akcentavo, kad „tokie įvykiai paveikia kur kas stipriau, nei gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio. <...> tokie kraupūs nusikaltimai supurto visuomenę, o ypač moteris, kurios jautriau reaguoja į grėsmės signalus“. „Moterims šios tragedijos dažniausiai sukelia instinktyvų nesaugumo jausmą. Kūnas automatiškai pereina į budrumo būseną ir ima aktyviau vertinti rizikas. Tai natūrali nervų sistemos reakcija į grėsmę, kuria siekiama apsaugoti žmogų nuo pakartotinio pavojaus. Dėl to emocijos sustiprėja, o aplinka kurį laiką atrodo daug pavojingesnė nei įprastai“, – komentavo E. Zakaraitė. Specialistės nuomone, „apie tokius nusikaltimus negalima kalbėti tik kaip apie pavienius atvejus. Žiaurūs išpuoliai prieš moteris dažnai atskleidžia daug platesnius reiškinius, tokius kaip femicidas – tyčinis moters nužudymas dėl to, kad ji yra moteris“.

Dienraščio „Lietuvos rytas“ užsakymu Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ prieš mėnesį atliko gyventojų apklausą apie šalies politikus, visuomenės veikėjus, partijas. Apklausos rezultatai parodė, kad piliečiai ypač negailestingi buvo socialdemokratams, jų premjerei Ingai Ruginienei ir Prezidentui Gitanui Nausėdai. „Naujausiuose reitinguose – visuomenės pyktis: G. Nausėda stumiamas į duobę, o I. Ruginienė – į bedugnę“, „V. Gaidys tokių pokyčių reitingų lentelėje nematė jau seniai: „Tai yra socialdemokratų saulėlydis“ – taip ir panašiai apie apklausos rezultatus rašė žiniasklaida.

„Sumaištis sudarant 20-ąją Vyriausybę, taip pat ministrų kabineto negebėjimas spręsti kylančių iššūkių, kaip ir reikėjo tikėtis, smogė valdžios autoritetui. Ypač skaudų antausį patyrė iki šiol reitingų karaliumi nuolat tituluojamas prezidentas G. Nausėda. Aktyviai ėmęsis valdančiosios koalicijos formavimo, taip pat ministrų portfelių dalybų šalies vadovas tikriausiai neapskaičiavo, kad jo prieštaringus veiksmus taip neigiamai įvertins visuomenė. G. Nausėdą šįkart palankiai įvertino vos 45,2 proc., o nepalankiai – 32,3 proc. apklausos dalyvių. Sugraibyti teigiami skaičiai, ko gero, patys menkiausi per daugelį pastarųjų metų vertinant prezidento pareigas einančio asmens veiklą“, – rašė „Lietuvos rytas“.

Įdomu, kad politinių oponentų ujamas, teismų slenksčius minantis ir net nuteistas „Nemuno aušros“ lyderis Remigijus Žemaitaitis tarp visuomenės veikėjų, kurie geriausiai atstovauja jų interesams, užėmė antrąją vietą. Po jo liko tokie „geriečiai“ kaip Saulius Skvernelis, Laurynas Kasčiūnas, Ingrida Šimonytė.

Atsakydami į klausimą „Palankiai ar nepalankiai vertinate šiuos visuomenės veikėjus?“, premjerę I. Ruginienę nepalankiai vertino 41 proc. apklaustųjų (rugsėjį tokių buvo 13 proc. mažiau). Pažymėtina, kad iš visos Vyriausybės teigiamai įvertintas tik užsienio reikalų ministras.

Smarkiai apklausos rezultatai turėjo nuliūdinti socialdemokratus. Po ilgo buvimo populiariausia Lietuvos partija jie nukrito į antrąją vietą, į pirmąją praleisdami Tėvynės sąjungą-Lietuvos krikščionis demokratus. „Tai yra labai svarbus pokytis – sakyčiau, kad tai yra socialdemokratų saulėlydis, o konservatorių atsigavimas“, – naujienų portalui lrytas.lt komentavo „Vilmorus“ vadovas Vladas Gaidys.

Nuo rugsėjo, kada buvo atlikta paskutinė „Vilmorus“ apklausa, iki lapkričio socialdemokratų palaikymas krito nuo 15,1 proc. iki 12 proc. Toks pokytis nėra įprastas, mat paprastai partijų vertinimas tarp apklausų svyruoja paklaidos ribose, tačiau šį kartą per du mėnesius socialdemokratų populiarumo kritimas viršijo paklaidos ribas ir siekė 3,1 proc. punktą. „Taip žemai pagal apklausas jie nebuvo daug metų. Tai yra žemiausias rezultatas per ketverius metus“, – portalui teigė V. Gaidys.

Kai tokie žemi reitingai, nieko keisto, jog premjerės I. Ruginienės kabinetui prognozuojamas neilgas gyvenimas, ne kartą iš politinių oponentų ir politologų girdėta, jog pačiai Vyriausybės vadovei užimamos pareigos, ko gero, per sunkios. Anot portalo lrt.lt, žurnalistų klausimų apie galimą atsistatydinimą sulaukusi premjerė I. Ruginienė juokėsi: „Laukiat?“ Politikė sakė siūlymą tapti Vyriausybės vadove priėmusi atsakingai ir šį darbą dirbs, kad ir kaip sunku būtų. „Kokia aš būčiau premjerė, jeigu susidūrus su pirmaisiais sunkumais iš karto bėgčiau į krūmus ir uždaryčiau duris. Kad ir kaip būtų sunku, šias pareigas priėmiau atsakingai ir dirbsiu negailėdama jėgų, kad Lietuva jaustųsi saugiai“, – žiniasklaidai kalbėjo provincijoje apsilankiusi premjerė.

„Klausantis premjerės I. Ruginienės spaudos konferencijų vis stiprėja nuojauta, kad ši Vyriausybė kadencijos neišgyvens. Tokių atakų prieš Vyriausybės vadovą, o ir koaliciją nesu girdėjęs jau porą dešimtmečių“, – „Lietuvos ryte“ rašė Nepriklausomybės akto signataras Mečys Laurinkus. „Dabar prieš jauną Vyriausybės vadovę – vos ne hibridinė ataka. Kita vertus, atakuojančiam kvotimo stiliui padeda pats premjerės atsakinėjimas. Ir ne tik premjerės. Jos kabineto ministrų kalbėjimas (kartais net dainavimas) – taip pat“, – tęsė autorius.